

Ετήσια Γενική Συνέλευση της Π.Σ.Ε. ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΜΕ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ ΠΟΥ ΘΕΛΟΥΜΕ

Η Γενική Συνέλευση της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας (Π.Σ.Ε.) ολοκληρώθηκε στις 2 Απριλίου 2023, με την ΟΜΟΦΩΝΗ ψήφιση του Οικονομικού απολογισμού και την ψήφιση με απόλυτη πλειοψηφία του διοικητικού Απολογισμού. Μέσα από τον δημιουργικό διάλογο, την

κατάθεση χρήσιμων απόψεων και τις συνηθισμένες καλοπροαίρετες εντάσεις που υπάρχουν για την παραγωγή έργου για την Ήπειρο, κυριάρχησε η άποψη ότι η Π.Σ.Ε. μπορεί και πρέπει να συνεχίσει, μέσα από τον κυρίαρχο ρόλο στο χώρο της Ηπειρώτικης αποδημίας, ρόλο που της έχει ανατεθεί από το σύνολο των μελών της, Ομοσπονδιών, Ενώσεων και Αδελφοτήτων, να προσφέρει δημιουργικά στην Ήπειρο, στους απόδημους, αλλά και στον πολιτισμό.

Καταθέτοντας προτάσεις για την Ήπειρο και την Αποδημία της, σε όλα τα μεγάλα θέματα και

προβλήματα που την απασχολούν ή πλήττουν.

Σε αυτό το φύλλο θα δημοσιευθούν οι απόψεις των επικεφαλής της «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗΣ», της «ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗΣ

ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ» και η δευτερολογία του Προέδρου της Π.Σ.Ε. όπως έχουν καταγραφεί στα επίσημα πρακτικά της Γενικής Συνέλευσης.

σελ. 7,8,9

ΙΕΡΟΣΥΛΙΑ-ΑΓΑΝΑΚΤΗΣΗ

Τρανή κραυγή του Σπύρου Εργολάβου για την εγκατάλειψη του νοσοκομείου ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ στο Μεσολόγγι. Το κτήριο που δώρισαν στην πόλη οι Ηπειρώτες Εθνικοί Ευεργέτες Αδελφοί Χατζηκώστα βρίσκεται σε ερειπιώδη μορφή.

σελ. 4

Αδελφότητα Πηγιωτών Άρτας. Ένα δυναμικό Σωματείο

Απολογισμός έργου αδελφότητας πηγιωτών Άρτας ετών 2019-2022

σελ. 14

Οι ακρίτες, οι στυλοβάτες της Ηπείρου

Η κυρά-Γιαννούλα της πλατείας Κεραμίτσας

Του Νίκου Χρ. Τσέκα

σελ. 16

Το Ιεροδιδασκαλείο της Βελλάς

Το καντήλι μνήμης κάθε Βελλαίτη
Το βιβλίο του Γιάννη Τζέρπου, «ΣΤΟ ΦΩΣ ΤΟΥ ΚΑΝΤΗΛΙΟΥ», Ιστορικό μυθιστόρημα, Αθήνα 2022

σελ. 10

Εθνικές εκλογές και Ήπειρος

Πλησιάζουν οι μέρες, που θα ασκήσουμε στην Ελλάδα το εκλογικό μας δικαίωμα, για την ανανέωση των αντιπροσώπων του πολιτικού μας συστήματος. Μια διαδικασία αναγκαία για τη δημοκρατία μας. Όμως για την Ήπειρο έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον σ' αυτή τη φάση της ιστορίας της, ιδίως μετά τα δραματικά στοιχεία της τελευταίας απογραφής του 2021. Αποτέλεσμα αυτής της απογραφής, με τη σαφέστατη μείωση του πληθυσμού σε όλη σχεδόν την Ήπειρο, είναι ότι στις εκλογές της 21ης Μαΐου 2023, θα χάσει δύο βουλευτικές έδρες, θα έχει δηλαδή λιγότερους αντιπροσώπους στο Ελληνικό κοι-

νοβούλιο. Κατά 17000 λιγότερος πληθυσμός. Μια πραγματικότητα που δείχνει ότι στην Ήπειρο ζουν πλέον μόνο 319.543 κάτοικοι. Εκτός της πόλης των Ιωαννίνων, όλοι οι δήμοι έχουν μείωση των κατοίκων τους, μικρή ή μεγαλύτερη. Αυτό σημαίνει ότι τα προβλήματα στην Ήπειρο αφορούν κάθε γωνιά της, όχι κάποια σημεία, ώστε με μια απόφαση ή βραχυχρόνια πολιτική δράση να μειωθούν. Στον Νομό Ιωαννίνων η μείωση ανέρχεται στο 4,7%,

στην Άρτα στο 5,8%, στη Θεσπρωτία στο 6,3% και στην Πρέβεζα στο 4,8%. Τα χωριά, παντού, έχουν δεχθεί το μεγαλύτερο πλήγμα, στη μείωση των κατοίκων, πολλά δυστυχώς ερήμωσαν. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι υπάρχουν χωριά με λιγότερους από 30 κατοίκους, κάποια κάτω των 10, μερικά με μηδενικό πληθυσμό πια... Υπάρχει, παράλληλα, το γνωστό πρόβλημα της γήρανσης του πληθυσμού. Η Ήπειρος κατατάσσεται στις πιο γερασμένες περιοχές της Ελλάδας και της Ευρώπης, με τους θανάτους να υπερτερούν των γεννήσεων. Με ό,τι συνεπάγεται αυτό για την επιβίωσή της... Βάσει της Στατιστικής Υπ-

ηρεσίας, ο πλέον γερασμένος πληθυσμός με μέσο όρο ηλικίας γύρω στα 60 χρόνια βρίσκεται στα Κεντρικά Τζουμέρκα. Επίσης, στην πρώτη δεκάδα είναι οι Δήμοι Δωδώνης, Γεωργίου Καραϊσκάκη, Βόρειων Τζουμέρκων.

Στα πλαίσια του γενικότερου προβληματισμού η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας, όπως και Ομοσπονδίες της, κατέθεσαν υπομνήματα στην Βουλή για το θέμα της ερήμωσης των χωριών της Ηπείρου. Αλλά δεν φτάνει. Μέσα από την επιλογή των ίδιων των πολιτών που ζουν εκεί, αλλά και των ετεροδημοτών, πρέπει να επιλεγούν οι πολιτικές και τα πρόσωπα που θα εκφράσουν αυτή την αγωνία για την Ήπειρο στο κοινοβούλιο, σε κάθε δράση τους και θα βοηθήσουν από το κοινοβουλευτικό τους έργο να αλλάξει κάτι, έστω το ελάχιστο προς το καλύτερο για την ιδιαίτερη πατρίδα μας, που όλοι μας αγαπάμε.

Η εφημερίδα «Πανηπειρωτική», θεωρεί υποχρέωσή της να δημοσιεύσει τις υποψηφιότητες όλων των κομμάτων που συμμετέχουν μέχρι σήμερα στη Βουλή και να ευχηθεί καλή επιτυχία σε όλους τους πολιτικούς σχηματισμούς που θα συμμετέχουν σε αυτές τις εκλογές, με την ελπίδα ότι θα ενδιαφερθούν πραγματικά για την Ήπειρο και τα χρόνια προβλήματά της.

σελ. 7,8,9

Η «Πανηπειρωτική» στα χωριά της Ηπείρου

Η «Πανηπειρωτική» συνοδεύει τους ακρίτες μας! Όπως φαίνεται και από τις δύο φωτογραφίες, οι ακρίτες της Αγίας Μαρίας Πωγωνίου έχουν πλέον για συντροφιά τους την «Πανηπειρωτική». Η προσπάθειά μας συνε-

χίζεται να φτάσει η εφημερίδα μας σε κάθε Ηπειρώτικο χωριό, να γίνει η φωνή ολόκληρης της Ηπείρου. Με σταθερά βήματα και Ηπειρώτικο πάθος θα το πετύχουμε.

Η αντιπυρική περίοδος

Η αντιπυρική περίοδος στη χώρα μας ξεκινάει επίσημα την 1η Μαΐου

Στο πλαίσιο της διαρκούς ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης των πολιτών, το Πυροσβεστικό Σώμα υπενθυμίζει ότι η αντιπυρική περίοδος στη χώρα μας ξεκινάει επίσημα την 1η Μαΐου και θα διαρκέσει έως την 31η Οκτωβρίου.

Απευθύνεται **ισχυρή σύσταση** στους συμπολίτες μας:

- Να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί και να αποφεύγουν οποιαδήποτε υπαίθρια δραστηριότητα θα μπορούσε να προκαλέσει πυρκαγιά.
- Να συμβουλευούνται τις κατά τόπους Πυροσβεστικές Υπηρεσίες σχετικά με τα μέτρα πρόληψης και τον ημερήσιο κίνδυνο πυρκαγιάς, σε περίπτωση εκτέλεσης εργασιών υπαίθρου
- Να παρακολουθούν τις πληροφορίες για την πρόληψη δασικών πυρκαγιών που είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα www.fireservice.gr και στους επίσημους λογαριασμούς του Πυροσβεστικού Σώματος στο [Facebook](https://www.facebook.com/fireservice.gr) και στο [Twitter](https://twitter.com/fireservice.gr).
- Να αναζητούν οδηγίες αυτοπροστασίας από τους κινδύνους των δασικών πυρκαγιών, στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.civilprotection.gr

Καθ' όλη τη διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου, θα πραγματοποιούνται εκτεταμένοι πρόσθετοι έλεγχοι – περιπολίες προς αποφυγή ενάργεως και εξάπλωσης πυρκαγιών, αλλά και προς διαπίστωση της τήρησης των **ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ** μέτρων πυροπροστασίας, κυρίως σε υπαίθριες εργασίες. Επισημαίνουμε ότι, η μη τήρηση

των διαλαμβανόμενων στα ανωτέρω, επισύρει υψηλά διοικητικά πρόστιμα, καθώς και βαρύτερες ποινικές κυρώσεις.

Σε περίπτωση που αντιληφθείτε πυρκαγιά:

- Τηλεφωνήστε **ΑΜΕΣΩΣ** στο **199** ή στο **112** και δώστε σαφείς πληροφορίες για:
  - την τοποθεσία και το ακριβές σημείο που βρίσκεται
  - το ακριβές σημείο και την κατεύθυνση της πυρκαγιάς
  - την ένταση του ανέμου στην περιοχή και
  - το είδος της βλάστησης που καίγεται

Απομακρυνθείτε αμέσως από την περιοχή και ακολουθήστε πιστά τις οδηγίες των αρμόδιων αρχών Διευκολύνετε την πρόσβαση των Πυροσβεστικών δυνάμεων.

Τονίζουμε ότι, η προστασία της ανθρώπινης ζωής και του φυσικού μας πλούτου είναι υπόθεση όλων μας!!!

Τα Κάλαντα του Λαζάρου

Σ' όλη την Αττική ακούστηκαν τα «Κάλαντα του Λαζάρου». Φρόντισαν τα Ηπειρώτικα Σωματεία της Αττικής που με αγάπη «τα είπαν» στην πόλη τους.

Κάλαντα του Λαζάρου!
Και του χρόνου!!!
Καλώς μας ήβρε ο Λάζαρος
Και τώρα και του χρόνου
Με την καλή την Πασχαλιά
Με το Χριστός Ανέστη!

Μέλη του Συλλόγου Ηπειρωτών Ηλιούπολης, μετά τα Κάλαντα σε αναμνηστική φωτογραφία

Πανηπειρωτική

Όργανο της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας

Κλεισθένους 15, 105 52, Αθήνα • Τηλ.: 210 3241137-3243822

Fax: 210 324382 e-mail: info@panepirotiki.com

Facebook: Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας

• site: www.panepirotiki.com

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ: Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος-Χήτος,

Πρόεδρος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ από Συντακτική Επιτροπή:
Χρήστος Τούμπουρος • Γιάννης Βέλλης

• Μαρίκα Γκόνη • Μηνάς Ζέρβας

Ελένη Κοντούλη • Γιώργος Μουσγάς

Κατερίνα Σχισμένου

• Μαρίνα Τζάκου • Ηλίας Χρηστάκος

Φωτορεπορτάζ: Γιάννης Βέλλης

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΖΕΦΥΡΙΟΥ
Εκλογή Δ.Σ.

Συνεδρίασε το Δ.Σ. του συλλόγου μας με θέμα: Σύμβαση Δ.Σ. Αποφασίσαμε:

Πρόεδρος: **Κώστας Ιωάννης**
Αντιπρόεδρος: **Μπέλλος Γεώργιος**
Γεν. Γραμματέας: **Αθανασόπουλος Ηλίας**
Ταμίας: **Ευθυμίου Πολυξένη (Τζένη)**
Έφορος υλικού: **Καραφέρη Παναγιώτα (Γιώτα)**
Υπεύθυνος χαρτυκιού: **Μπιρμπιλής Στέφανος**
Δημοσίων Σχέσεων: **Κρεμμύδα Βαρβάρα**
Αντιπρόσωποι στην Π.Σ.Ε.: **Ηλίας Αθανασόπουλος, Μηνάς Ζέρβας και Ιωάννης Κώστας**

Το Δ.Σ.

Χρέος μας η προστασία της μοναδικής Ηπειρωτικής φυσικής ομορφιάς

Η προστασία του φυσικού μας πλούτου είναι υπόθεση όλων μας!!!

Ηπειρώτης ο νέος υπαρχηγός της Αστυνομίας

Νέος Υπαρχηγός της Αστυνομίας είναι από 19 Μαρτίου 2023 ο Γεώργιος Δούβαλης, Σαρακατσάνος από τη μάνα του, Ευδοξία Περ. Καρβούνη.

Γεννήθηκε στο Τσεπέλοβο Ιωαννίνων το 1966.

Κατατάχτηκε στο Σώμα της Ελληνικής Αστυνομίας το 1985, ενώ αποφοίτησε από τη Σχολή Αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας το 1993.

Ολοκλήρωσε ευδόκιμα τις σπουδές του στο Τμήμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Επιτελών Στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας το 2006.

Παρακολούθησε το σχολείο Επιμόρφωσης Αστυνομικών Διευθυντών το 2014.

Επίσης, έχει παρακολουθήσει διάφορα προγράμματα επιμόρφωσης και

εκπαίδευσης, ενώ ήταν και εκπαιδευτής στις Σχολές της Αστυνομικής Ακαδημίας σε θέματα επιχειρησιακής ανταπόκρισης και τακτικής.

Εξερχόμενος από τη Σχολή Αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας τοποθετήθηκε σε διάφορες αστυνομικές υπηρεσίες, κυρίως της Θεσσαλονίκης.

Τον Ιούλιο του 2019 προήχθη στον βαθμό του Υποστρατήγου και την 32.3.2022 προήχθη στον βαθμό του Αντιστρατήγου και τοποθετήθηκε ως Γενικός Διευθυντής Αστυνομίας Βορείου Ελλάδας.

Η Π.Σ.Ε. συγχαίρει θερμά τον συμπατριώτη μας και εύχεται κάθε επιτυχία στο έργο του.

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ

ΙΕΡΟΣΥΛΙΑ-ΑΓΑΝΑΚΤΗΣΗ

«Όπως είναι σε όλους μας γνωστό τα Ηπειρωτικά Εθνικά Κληροδοτήματα, καρπός των μάχων και των θυσιών των μεγάλων Ηπειρωτών - Εθνικών Ευεργετών, αποτελούν, για μας τους Ηπειρώτες και για όλους τους Έλληνες, το πιο ανεκτίμητο εθνικό κεφάλαιο, χάρη στο οποίο η ιδιαίτερη πατρίδα μας, η Ήπειρος θεωρείται, και πράγματι είναι, η πατρίδα των Ευεργετών και των Δασκάλων του Γένους».

Αυτά τόνισε ο **Σπύρος Εργολάβος**, ο άνθρωπος που μελέτησε όσο κανείς την Ηπειρώτικη ευεργεσία, αγωνίστηκε και αγωνίζεται για την απόδοσή τους στους νόμιμους κληρονόμους-διαχειριστές.

Η έννοια της εθνικής ευεργεσίας κυριολεκτείται από τα δείγματα μεγαλοψυχίας, γενναιοδωρίας, αλτρουισμού, αυτοθυσίας και εθνικής συνεισφοράς που επέδειξαν οι Ηπειρώτες-Εθνικοί Ευεργέτες. Με την παρουσία μεγάλων ανδρών-Ηπειρωτών έγιναν πλείστα κοινωφελή ιδρύματα στην Αθήνα τα οποία υπηρετούν εθνικούς και πολιτιστικούς σκοπούς. Όχι μόνο στην Αθήνα. Και σε άλλα μέρη της Ελλάδας.

Τραγική, όπως φαίνεται περίπτωση. Στις 8 Απριλίου 2023 δημοσιεύθηκε ένα κείμενο του Σπύρου Εργολάβου με τον τίτλο «**ΘΛΙΨΗ ΚΑΙ ΟΡΓΗ**» και αναφέρεται στο Νοσοκομείο των Αδελφών Χατζηκώστα στο Μεσολόγγι.

«ΘΛΙΨΗ ΚΑΙ ΟΡΓΗ»

Γράφει ο **Σπύρος Εργολάβος**

«Θλίψη και οργή νιώσαμε χθες κάποιοι Ηπειρώτες που βρεθήκαμε, σε μια ειδική αποστολή, στην περιοχή του Μεσολογγίου, όταν στην ιερή αυτή πόλη, δίπλα ακριβώς από το πάρκο ηρώων, το οποίο ετοιμαζόταν μάλιστα για να τιμήσουν, με δοξολογίες, πανηγυρικούς και παρελάσεις, αυτούς που κάρησαν στη φωτιά του Μεγάλου Αγώνα για να εϊμσατε εμείς ελεύθεροι, αντικρύσαμε σε ερειπίωδη μορφή το μεγαλοπρεπές κτίριο που πρόσφεραν στην πόλη οι Ηπειρώτες Εθνικοί Ευεργέτες Αδελφοί Χατζηκώστα. Αυτή την εικόνα κι εσείς τη βλέπετε στη φωτογραφία που βρίσκεται στο τέλος του κειμένου. Το μόνο που μένει, από τη θλιβερή αυτή εγκατάλειψη, είναι η μαρμάρινη πλάκα στην οποία αναγράφεται ότι το στο κτίριο αυτό στεγαζόταν-κάποτε- το **ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ**, το έτος ίδρυσης και το όνομα του δημάρχου επί της δημαρχίας του οποίου ανεργήθηκε. Δεν νομίζω ότι όλα αυτά τα χρόνια να συγκινήθηκε κάποιος από τους επισήμους που συμμετέχει στις εορταστικές εκδηλώσεις, για τη θλιβερή αυτή εικόνα του κτιρίου.

Και δεν είναι βέβαια το μόνο: θα βλέπετε ασφαλώς όλοι, κάθε τόσο, το άλλο μεγαλοπρεπές κτίριο της οδού Πατισίων στην Αθήνα - το οποίο οι Μεσοβίτες Εθνικοί Ευεργέτες πρόσφεραν

Ο Πρόεδρος της Π.Σ.Ε. Χρυσόστομος-Μάκης Κιάμος Χίπας βραβεύει τον Σπύρο Εργολάβο στην «Πίτα του Ηπειρώτη 2019»

στην πρωτεύουσα της Ελλάδας για την καλλιέργεια της Ανώτατης Τεχνικής Παιδείας, απαραίτητης προϋπόθεσης για την πρόοδο αυτού του δύσμοιρου τόπου- ότι και αυτό έχει μετατραπεί σε κέντρο κουκουλοφόρων, με τους οποίους, σε κάθε διαδήλωση, η αστυνομία διεξάγει μάχες, για να επιβάλει την τάξη. Και εκεί κάθε χρόνο πηγαίνουν οι επίσημοι, με τη συνοδεία αστυνομικών οργάνων, και καταθέτουν στεφάνους για να τιμήσουν τους ήρωες του Πολυτεχνείου, χωρίς κανένας μέχρι σήμερα να έχει συγκινηθεί με την εικόνα που παρουσιάζει αυτό το πολύτιμο για τον τόπο Ευεργέτημα τις υπόλοιπες μέρες του χρόνου.

Δυσόμοια στοιχεία που επιβεβαιώνουν τα όσα ο διακεκριμένος Έλληνας διπλωμάτης Αλέξης Κύρου γράφει, στο βιβλίο του «**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ**» για τον Απόδημο Ελληνισμό και τη συμπεριφορά του επίσημου Κράτους απέναντί του:

«*Ουδείς ασφαλώς θα ευρεθεί μεταξύ ημών, όστις δεν θα ομολογήσει ότι ως Κράτος, απετύχασεν και ημάρτησεν εις τα του Αποδήμου Ελληνισμού*».

Και η μεγάλη «αμαρτία» του Κράτους, απέναντι στον Απόδημο Ελληνισμό και τις ανεκτίμητες Ευεργεσίες του, δεν είναι η συνήθης αδιαφορία του Κράτους που δείχνει, διαχρονικά, για κάθε σοβαρό θέμα που απασχολεί το λαό, αλλά δεν εξυπηρετεί τα σχέδια αυτών που διαχειρίζονται τις υποθέσεις του Κράτους, για την κατάληψη και τη διατήρηση της εξουσίας -είναι ουσιαστικά αυτό που τους ενδιαφέρει- δεν είναι δηλαδή μια απλή αγνωμοσύνη προς τη μεγάλη κοινωνική και ηθική αρετή της Ευεργεσίας, αλλά είναι πλήρης αχαριστία.

Τώρα, όσοι έτυχε να διαβάσετε την «Κύρου Παιδεία» του Ξενοφώντα, θα είστε σε θέση να δικαιολογήσετε τους αρχαίους Πέρσες οι οποίοι «έεμπον τους νέους εις τα διδασκαλεία, εκόλαζον δε μάλιστα τους αχαριστούντας- τη γαρ αχαριστία έπειται η αναισχυντία». Από αυτού του είδους την αχαριστία εμείς οι Ηπειρώτες έχουμε οικτρή πείρα.

Όταν η πολιτική για τις ΑΠΕ στην Ελλάδα οργίζει την Ευρωπαϊκή Ένωση

Του **Γιάννη Βέλλη**

Πριν χρόνια περιμέναμε να έρθουν οι ΑΠΕ στην Ελλάδα. Ιδίως εμείς οι «ψαγμένοι» κάπως, με οικολογικές ευαισθησίες. Όταν μάθαμε ότι έρχονται πολλοί χειροκροτήσαμε, γιατί δεν ξέραμε τι μας περίμενε... Τελικά προσφύγαμε με κάθε τρόπο ενάντια στην κατασκευή τους. Γιατί, θα ρωτήσει κανείς και είναι δίκαιο να πάρει μια απάντηση.

Γιατί στην Ελλάδα ό,τι γίνεται τις περισσότερες φορές σπίνεται λάθος. Όχι φυσικά από έλλειψη εμπειρίας / τεχνογνωσίας ή ακατάλληλο επιστημονικό προσωπικό. Περισσότερο, γιατί στοχεύει να εξυπηρετήσει τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα που θέλουν γρήγορο κέρδος σε βάρος των τοπικών κοινωνιών, του περιβάλλοντος, της ιστορίας μας. Κάποτε πιστεύαμε στην ιδέα των μεγάλων αιολικών πάρκων, αλλά με μέτρο και σωστή χωροθέτηση. Όμως με την εξέλιξη της τεχνολογίας, σε δέκα χρόνια θα είναι τελειώς άχρηστα. Συν ότι θα επιβαρύνουν περιβαλλοντικά την περιοχή με την παρουσία τους, αφού κανείς δεν θα φροντίσει να μεταφερθούν τα υλικά τους για ανακύκλωση ή καταστροφή με καθορισμένη διαδικασία. Καταστρέφοντας δάση, περιοχές Natura, κ.ά.

Διάβασα στον Αθηνναϊκό τύπο, ότι η Κομισιόν καλεί την Ελλάδα να συμμορφωθεί με το δίκαιο της Ε.Ε. για τον σχεδιασμό των αιολικών πάρκων. Είναι θετική εξέλιξη, γιατί αυτό δεν αδικεί την Ελλάδα, αλλά την προστατεύει από τις εκάστοτε κακές πολιτικές. Θα συμμορφωθεί όμως; Ή θα δέχεται πρόστιμα, όπως έγινε με τις χαμητέρες συνεχίζοντας την ίδια καταστροφική πολιτική; Φοβάμαι πως ούτε η Ε.Ε. είναι ικανή να σταματήσει εύκολα την κατρακύλα μας ως χώρα... Αλλά ας δούμε τι ζητάει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή από την Ελλάδα.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε ότι αποφάσισε να αποστείλει αιτιολογημένη γνώμη στην Ελλάδα, λόγω μη συμμόρφωσής της με την οδηγία για τους οικισμούς κατά τον σχεδιασμό έργων αιολικών πάρκων. Σύμφωνα με την οδηγία για τους οικισμούς, όλα τα σχέδια και τα έργα που είναι πιθανό να έχουν σημαντικές επιπτώσεις σε τόπους Natura 2000 πρέπει να υποβάλλονται σε δέουσα εκτίμηση των εν λόγω επιπτώσεων. Ωστόσο, το υφιστάμενο σχέδιο για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, το οποίο ονομάζεται "Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας", είχε εγκριθεί χωρίς να έχει προηγουμένως διε-

ρευρηθεί τέτοια εκτίμηση. Αυτό σημαίνει ότι εγκρίνονται βάσει του σχεδίου έργα που δεν συμμορφώνονται με την ενωσιακή νομοθεσία. Η Επιτροπή απέστειλε προειδοποιητική επιστολή στην Ελλάδα τον Ιούλιο του 2014. Έκτοτε, το σχέδιο εξακολουθεί να μην έχει αναθεωρηθεί ή υποβληθεί στη δέουσα εκτίμηση, όπως απαιτείται από την οδηγία για τους οικισμούς. Παρά την προσφορά τεχνικής υποστήριξης από την Επιτροπή, η διαδικασία αναθεώρησης του σχεδίου δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Για τον λόγο αυτό, η Επιτροπή αποφάσισε να αποστείλει αιτιολογημένη γνώμη στην Ελλάδα, η οποία έχει πλέον προθεσμία δύο μηνών για να απαντήσει και να λάβει τα αναγκαία μέτρα. Διαφορετικά, η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να παραπέμψει την υπόθεση στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εκτιμώ, όπως και όσοι κινούνται ή ασχολούνται με θέματα περιβάλλοντος και ενέργειας, ότι το κράτος θα πρέπει να σταματήσει την υποστήριξη των μεγάλων εγκαταστάσεων ΑΠΕ, που μετά από ένα διάστημα 10 ετών, σύμφωνα με τις προβλέψεις ειδικών, θα είναι ζημιογόνες για την ελληνική οικονομία, προκαλώντας παράλληλα προβλήματα που το κράτος θα πρέπει να διορθώσει μετά επιβαρύνοντας φορολογικά τον πολίτη. Μια λύση ίσως θα ήταν με την νομοθεσία να κάνει υποχρεωτική την τοποθέτηση κτηριακών ΑΠΕ, μειώνοντας το ανθρακικό μας αποτύπωμα χωρίς κερδοσκοπία.

Ως Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας (Π.Σ.Ε.), έχουμε με υπευθυνότητα πάρει αποφάσεις για το θέμα των ΑΠΕ και τις χωροθετήσεις τους, τονίζοντας ότι στον κεντρικό σχεδιασμό δεν πρέπει να υπάρχει αυτό το πλαίσιο αυθαιρεσίας που βλέπουμε σήμερα να αγγίζει επικίνδυνα την Ήπειρο. Πιστεύω, ότι θα συνεχίσουμε να στηρίζουμε αυτή την απόφαση και στο μέλλον και θα αγωνιστούμε να προστατεύσουμε τα μέρη μας, τα τόσο μορφα, από την καταστροφή. Γιατί όταν τα μεγάλα αιολικά πάρκα χωροθετούνται με βάση εγκεκριμένου χωροταξικού σχεδίου στις περιοχές Natura και σε άλλες ευαίσθητες περιβαλλοντικά περιοχές αυτό είναι έγκλημα.

«Του λόγου το αληθές»

ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ-ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΩΝ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΣΥΡΡΑΚΙΩΤΩΝ «ΤΟ ΣΥΡΡΑΚΟ»

Εκδήλωση «Στα Τζουμερκιώτικα βουνά»

Την Παρασκευή 10 Μαρτίου 2023, ώρα 7:00 μ.μ. στο Δημοτικό Κινηματοθέατρο «Νέα Ελβετία» (πρώην Λουίζα), στο Βύρωνα, έγινε η εκδήλωση «Στα Τζουμερκιώτικα βουνά», που οργάνωσε ο Σύνδεσμος Συρρακιωτών «Το Συρράκο», σε συνεργασία με τον Δήμο Βύρωνα και την Ένωση Ηπειρωτών Βύρωνα και πέριξ «Ο Άγιος Γεώργιος ο εξ Ιωαννίνων» και τελούσε υπό την αιγίδα της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας, με ελεύθερη είσοδο.

Στην εκδήλωση προβλήθηκε το βραβευμένο ντοκιμαντέρ του συμπατριώτη και μέλους του Συνδέσμου μας **Παναγιώτη Παπουσιή «Λάκμος»**, (διάρκεια 45'), που αναφέρεται στη ζωή και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κτηνοτρόφοι, που κάθε χρόνο ανεβαίνουν με τα κοπάδια τους στα βουνοκορφάκια του Λάκμου αλλά και οι επαγγελματίες του Συρράκου.

Παραδοσιακά τραγούδια του Συρράκου και ευρύτερα των Τζουμερκίων, απέδωσε η ομάδα παραδοσιακού τραγουδιού της Ένωσης Ηπειρωτών Βύρωνα σε διδασκαλία και επιμέλεια Δημήτρη Κώτσικα. Ακολούθησε συζήτηση με το κοινό και τον σκηνοθέτη. Στην εκδήλωση μας τίμησαν με την παρουσία τους και χαιρέτησαν: Η Πρόεδρος του Συνδέσμου Συρρακιωτών «Το Συρράκο», Ελευθερία Γκαρτζονίκα, η Αντιδήμαρχος Πολιτισμού Δήμου Βύρωνα, Λεμονιά Κλωνάρη, η οποία εκπροσώπησε τον Δήμαρχο Βύρωνα Άκη Κατωπόδη, και η Πρόεδρος της Ένωσης Ηπειρωτών Βύρωνα, Αλέκα Σιώζιου, ενώ παραβρέθηκαν οι Δημοτικοί Σύμβουλοι του Δήμου Βύρωνα, Λευτέρης Τριανταφύλλου και Γιώργος Ντόβολος, ο αντιπρόεδρος (ε.α.) Παναγιώτης Γκαρτζονίκας, διευθυντής έκδοσης του περιοδικού ΣΤΡΑΤΗΓΕΙΝ, ο πρόεδρος της Αδελφότητας Αμμοσιπιτών Αθίνας, Λουκάς Παπακωνσταντίνου, η Γραμματέας του Συλλόγου Θεσσαλών Ηλιούπολης, Έλσα Στραβάκου-Αραχωβίτη. Χαιρετισμό απέστειλε ο Πρόεδρος του Κτηνοτροφικού Συλλόγου Συρράκου «Ο Γαλαράκαμπος» Ηλίας Μπαλάφας, που διαβάστηκε στην αρχή της εκδήλωσης από την Πρόεδρο του Συνδέσμου Συρρακιωτών.

Ευχαριστούμε θερμά, όλους τους συνδιοργανωτές, ιδιαίτερα τον Δήμο Βύρωνα για την δωρεάν παραχώρηση του Κινηματογράφου και την τεχνική υποστήριξη, όλα τα μέλη της ομάδας παραδοσιακού τραγουδιού της Ένωσης

Ηπειρωτών Βύρωνα και τον δάσκαλό τους Δημήτρη Κώτσικα, τους μουσικούς που έπαιξαν δωρεάν στην εκδήλωση: Δημήτρης Κώτσικας στο κλαρίνο και στο τραγούδι «Παναγιωτούλα», Γιώργος Κώτσικας στο βιολί, Δημήτρης Κωσταβασιλίδης, ο οποίος είναι και μέλος του Δ.Σ. της Ένωσης Ηπειρωτών Βύρωνα, στην κιθάρα. Τις μεγαλύτερες ευχαριστίες απευθύνουμε στον σκηνοθέτη, συμπατριώτη και μέλος του Συνδέσμου μας Παναγιώτη Παπουσιή, δημιουργό του ντοκιμαντέρ «Λάκμος» για την εξαιρετική συνεργασία και του ευχόμαστε από καρδιάς να έχει υγεία και να συνεχίσει με επιτυχία στον όμορφο δρόμο της καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Ήταν μια εκδήλωση, που στόχο είχε να προβάλλει τα προβλήματα των σημερινών κτηνοτρόφων και των επαγγελματιών των ορεινών χωριών, όπως του Συρράκου, και τελικά να προβάλλει το ίδιο το Συρράκο σε ένα ευρύτερο κοινό, όπως είναι αυτό της Αττικής, κάτι που πέτυχε απόλυτα κατά γενική ομολογία. Τυχεροί όσες και όσοι παραβρέθηκαν, η προβολή του «Λάκμος» στην μεγάλη κινηματογραφική οθόνη τους αντιμετώπιζε με τον καλύτερο τρόπο. Τα εκλεκτά εδέσματα που προσφέρθηκαν στο τέλος της εκδήλωσης, ήταν προσφορά του Κώστα και Ηλίας Πετροπούλου στη μνήμη της μητέρας του Συρρακιώτισσας και για πολλά χρόνια μέλους του Συνδέσμου μας, Σταυρούλας Σιόρνετα-Πετροπούλου, η οποία απεβίωσε το 2021.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΚΑΜΑΤΕΡΟΥ - Το νέο Δ.Σ.

Συγκροτήθηκε σε σώμα 12.4.2023 το νέο διοικητικό συμβούλιο του Συλλόγου Ηπειρωτών Καματερού ως εξής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΠΟΤΣΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΤΣΟΓΚΑ-ΜΠΟΥΝΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: ΓΕΡΟΓΙΑΝΝΗ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ
ΤΑΜΙΑΣ: ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΧΟΡΕΥΤΙΚΩΝ: ΓΚΑΝΙΟΥ ΕΥΓΕΝΙΑ-ΤΖΕΝΗ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ: ΤΣΙΡΩΝΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ: ΔΗΜΟΘΕΟΔΩΡΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ
ΕΦ. ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ - SOCIAL MEDIA: ΠΟΤΣΙΚΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΜΕΛΟΣ: ΤΟΜΑΡΑΣ ΜΑΡΙΟΣ

Ευχόμαστε Υγεία και κάθε Επιτυχία στο έργο τους.

37° Αντάμωμα Βλάχων. Στα Ιωάννινα και στο Μέτσοβο

Η κορυφαία πολιτιστική εκδήλωση του Βλαχόφωνου Ελληνισμού, το 37° Πανελλήνιο Αντάμωμα Βλάχων, θα πραγματοποιηθεί φέτος στα Γιάννινα και στο Μέτσοβο.

Η σχετική απόφαση πάρθηκε ομόφωνα από το Δ.Σ. της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Πολιτιστικών Συλλόγων Βλάχων.

Το Αντάμωμα θα γίνει το τριήμερο 7, 8 και 9 Ιουλίου. Η εναρκτήρια εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί την Παρασκευή 7 Ιουλίου στα Ιωάννινα και τις άλλες δύο ημέρες (8 και 9 Ιουλίου) οι εκδηλώσεις θα πραγματοποιηθούν στο Μέτσοβο.

Την απόφαση, που ελήφθη ομόφωνα από το Δ.Σ. της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Πολιτιστικών Συλλόγων Βλάχων, μετέφερε ο πρόεδρος Μιχάλης Μαγειριάς, συνο-

δεύμενος από μέλη του διοικητικού συμβουλίου, στον περιφερειάρχη Ηπείρου Αλέξανδρο Κακριμάνη και τον δήμαρχο Μετσόβου Κώστα Τζαφέα.

Ο Περιφερειάρχης Ηπείρου και ο Δήμαρχος Μετσόβου ευχαρίστησαν το Δ.Σ. της Ομοσπονδίας για την απόφασή του να πραγματοποιήσει το φετινό Αντάμωμα στην Ήπειρο. Εξήραν το γεγονός ότι το «Αντάμωμα» «επιστρέφει» στην Ήπειρο και ειδικά στην πόλη των Ιωαννίνων, που θα δώσει τη δυνατότητα στις νέες γενιές να γνωρίσουν μέρος των πολιτιστικών δράσεων του Βλαχόφωνου Ελληνισμού και υποσχέθηκαν να συνδράμουν με κάθε πρόσφορο τρόπο στην επιτυχία των εκδηλώσεων που θα συμβάλουν και στην τουριστική/πολιτιστική ανάδειξη της ευρύτερης περιοχής.

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΣΟΥΛΙΟΥ

Το νέο Δ.Σ. της Αδελφότητας «Το πρωϊκό Σούλι»

Την Κυριακή 12 Φεβράρη, πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα έκτακτη εκλογολογιστική γενική συνέλευση της Αδελφότητας το ΗΡΩΙΚΟ ΣΟΥΛΙ, η οποία: ενέκρινε τον απολογισμό δράσης της απερχόμενης διοίκησης καθώς και της εξελεγκτικής Επιτροπής, εξέλεξε τα μέλη που θα απαρτίζουν το νέο Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.), την Εξελεγκτική Επιτροπή (Ε.Ε.) καθώς και τους αντιπροσώπους στην Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας (Π.Σ.Ε.).

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας που ανακοίνωσε η Εφορευτική Επιτροπή, εκλέχτηκαν:

Για το **νέο Δ.Σ.** οι: Τόκας Λάμπρος (Χαράλαμπος), Παναζή- Ντόκου Λαμπρινή, Τόκκας Γρηγόρης, Παπαγρηγορίου Μιχαήλ, Τόκας Σπ. Κωνσταντίνος, Κωλέτση Μαρία, Παππά Ελευθερία και Τόκκας Κωστής.

Για την **Εξελεγκτική Επιτροπή** οι: Παπαγρηγορίου Ανθούλα, Ντόκος Αρσένης και Τόκας Γεώργιος.

Αντιπρόσωποι για την Π.Σ.Ε. οι: Τόκας Λάμπρος, Ντόκου Λαμπρινή και Παππά Ελευθερία.

Στην πρώτη του συνεδρίαση, το νέο Δ.Σ., συγκροτήθηκε σε σώμα, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: **Τόκας Λάμπρος (Χαράλαμπος)**

Αντιπρόεδρος: **Παναζή-Ντόκου Λαμπρινή**
Γενική Γραμματέας: **Παππά Ελευθερία**
Ταμίας: **Τόκας Σπ. Κωνσταντίνος**
Μέλη: **Κωλέτση Μαρία, Τόκκας Γρηγόρης και Παπαγρηγορίου Μιχαήλ**
Αναπληρωματικό μέλος: **Τόκκας Κωστής**
Μετά το τέλος της συνέλευσης, πραγματοποιήθηκε η κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας.

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙΟΥ - Το νέο Δ.Σ.

Πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 12 Μαρτίου 2023, στα γραφεία της Ομοσπονδίας Μουργκάνας, η εκλογολογιστική Γενική Συνέλευση της Αδελφότητας Κεφαλοχωρίου (Γλούστας) Φιλιατών «ο Πρόδρομος», όπου μετά από ψηφοφορία προέκυψε το νέο Διοικητικό Συμβούλιο το οποίο συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής:

Αντιπρόεδρος: **Μελισσοουργός Χρήστος - Στέλιος**
Γραμματέας: **Τσουβάλου Σοφία**
Ταμίας: **Γεωργίου Δήμητρα**
Σύμβουλοι: **Τσοπόκης Χρήστος**
" **Μπλέτσας Βασίλης**
" **Μούτσου -Χίνου Σωτηρία**

Καλή δύναμη σε όλες και όλους και καλή και δημιουργική θητεία!

Πρόεδρος: **Ζότου Ευαγγελία**

Ο Γιώργος Κακαριάρης νέος Γενικός Γραμματέας του ΕΡΓΑΤΟΨΑΛΛΗΛΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΑΘΗΝΑΣ

Ο Πρόεδρος της Αδελφότητας ΠΕΤΑ Άρτας, Γιώργος Κακαριάρης, κατέλαβε τη θέση του Γενικού Γραμματέα του Διοικητικού Συμβουλίου.

Ο Γιώργος Κακαριάρης ηγήθηκε της συνδικαλιστικής παράταξης ΕΝΟΤΗΤΑ - ΝΕΑ ΠΟΡΕΙΑ ΕΚΑ, που ιδρύθηκε το 2013.

«Η δράση του, η ικανότητά του, ο ενωτικός του λόγος και η ικανότητά του να συνθέτει τάσεις και απόψεις οδήγησε όλους ανεξαιρέτως των παρατάξεων να του δώσουν αυτό το υψηλό αξίωμα. Η υπερβολική του αγάπη για τον τόπο καταγωγής του το Πέτα Άρτας, έχει περάσει σε όλους μέσα στο συνδικαλιστικό κίνημα. Ως Πρόεδρος της Αδελφότητας Πέτα Άρτας και με αφορμή τις σπουδαίες εκδηλώσεις που διοργανώνει στην Αθήνα, μας έκανε να γνωρίσουμε την τεράστια ιστορία του Πέτα, που διαφημίζει την Ελλάδα στο εξωτερικό μέσω της μάχης του Πέτα, όπου δεκάδες πολίτες της τότε Ευρώπης ήρθαν και δώσανε τη ζωή τους στο Πέτα για την ελευθερία μας... Η ανάληψη της θέσης του Γενικού Γραμματέα του μεγαλύτερου Εργατικού Κέντρου της χώρας, από τον συμπατριώτη σας είναι

τιμή για όλους εμάς, αλλά και τιμή για τον τόπο του», αναφέρει σε ανακοίνωσή της η παράταξη ΕΝΟΤΗΤΑ - ΝΕΑ ΠΟΡΕΙΑ ΕΚΑ.

Με τη φράση του Νίκου Καζαντζάκη δέχτηκε την εκλογή του. «Να αγαπάς την ευθύνη. να λες εγώ μοναχός μου θα σώσω τον κόσμο. Αν χαθεί εγώ θα φταίω».

Συχαίρουμε θερμά τον συμπατριώτη μας για την επιτυχία του αυτή και ευχόμαστε κάθε επιτυχία στο έργο του.

79 χρόνια από το Ολοκαύτωμα της Κρουσπηγής Πρέβεζας

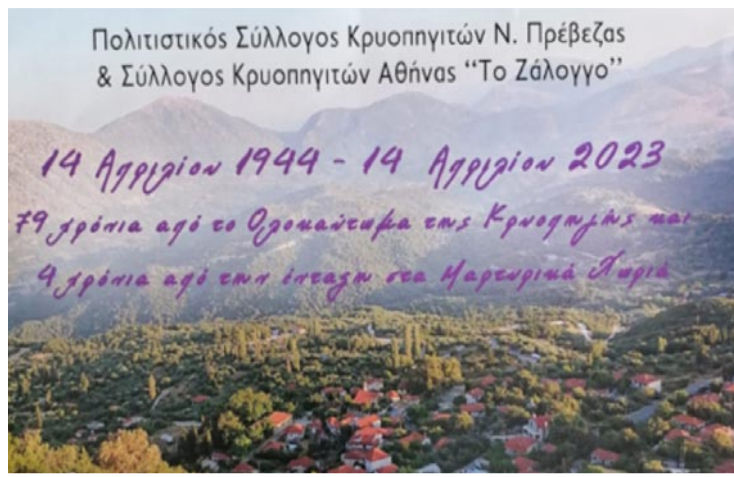
Ακριβώς 79 χρόνια πριν, ανήμερα της Μεγάλης Παρασκευής του 1944, ακριβώς σαν αύριο, 23 κάτοικοι της Μαρτυρικής Κοινότητας Κρουσπηγής Ζαλόγγου Πρέβεζας εκτελέστηκαν στο Αγγρίνιο μαζί με άλλους πολλούς από τις Γερμανικές ναζιστικές δυνάμεις κατοχής.

Είχε προηγηθεί η εκτέλεση άλλων τριών στους μύλους της Τσαραγόρας, στο τέρμα Κρουσπηγής - Μυρσίνης από τις Ιταλικές φασιστικές δυνάμεις κατοχής, ενώ, μετά το ολοκαύτωμα στο Αγγρίνιο, οι Γερμανοί με δεύτερη επέλαση στο χωριό και με βαμβαρδισμό σκότωσαν άλλους 5 (3 άντρες και 2 γυναίκες).

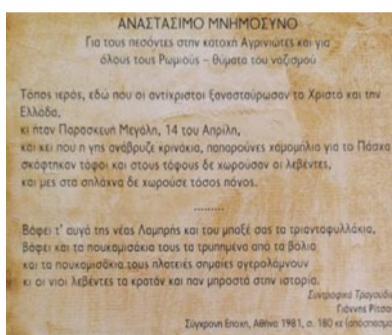
Ας είναι αιώνια η μνήμη τους κι ας μη επιτρέψουμε ποτέ να ξαναγεννηθούν νεοναζιστικά και φασιστικά εγκληματικά μορφώματα στον τόπο μας και όπου γης.

Έπονται τα ονόματα των θανάτων νεκρών μας κι απόσπασμα ποιήματος του Γ. Ρίτσου, μαζί κι ο τόπος του αυριανού μνημοσύνου τιμής. Η Κρουσπηγή και το μνημείο πεσόντων.

Σπύρος Τζίμας

Βάλης Αγγελική, (γίνος Πάνος)	Πάνος Γεώργιος
Ζήκος Βασίλειος	Πάνος Διονύσιος
Ζήκος Κωνσταντίνος	Πάνος Ιωάννης
Ζήκος Κωνσταντίνος	Πάνος Κωνσταντίνος
Ζήκος Μιχαήλ	Πάνος Σπυρίδων
Καλόγερος Μανής Ζαλόγγου	Πάνος Χαράλαμπος
Κατσάνου Αθηνά, (γίνος Τσώλης)	Σοφία Βασιλεία
Κουρούπι Αντώνιος	Σοφία Χαράλαμπος
Κίτσος Χρήστος	Σοφία Νικηφόρος
Μηναζίκος Σταύρος	Τζέσι Σπυρίδων
Νικόλας Αλέξης	Τζέσι Γεώργιος
Νικόλας Ιωάννης	Τσούτσι Δημήτριος
Νικόλας Χρήστος	Τσούτσι Φιλίππος
Ντόμορας Βλάσιος	Τσούτσι Μιχαήλ
Πάνος Ευάγγελος	Τσούτσι Σπυρίδων
	Τσούτσι Χαράλαμπος

«Άγιο ήταν το Σέλτσο, μα αγίασε ακόμη πιο πολύ. Κοινωνήσε των Σουλιωτών το αίμα...»

Φέτος, συμπληρώθηκαν 219 χρόνια από εκείνο το φοβερό διήμερο 22/23 Απριλίου του 1804 που συντελέστηκε το Ολοκαύτωμα των Σουλιωτών στο Σέλτσο της σημερινής Πηγές Άρτας, ιστορική έδρα του Δήμου Γεωργίου Καραϊσκάκη.

Για να τιμηθεί η ημέρα της μεγάλης αυτής θυσίας, ο Δήμος Γεωργίου Καραϊσκάκη με την Τοπική Κοινότητα Πηγών και η Αδελφότητα Πηγιωτών Άρτας, όπως γίνεται κάθε χρόνο, πραγματοποιήσαν στις 21-4-2023 μια λιτή εκδήλωση με επιμνημόσυνη δέηση στον Ιερό χώρο της Μονής Σέλτσου υπέρ αναπαύσεως των ψυχών τους που έπεσαν για την ελευθερία μας. Επιλέχθηκε αυτή την ημέρα για ένα ακόμη λόγο. Τα παλιότερα χρόνια στη γιορτή της Ζωοδόχου Πηγής (την Παρασκευή μετά το Πάσχα), ο παπάς του χωριού λειτουργούσε στο μοναστήρι του Σέλτσου, ώστε να ασπαστούν την Ανάσταση οι πολυάριθμοι κτηνοτρόφοι, οι οποίοι δεν είχαν μπορέσει να παρακολουθήσουν τις ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδας στην εκκλησία του χωριού, αφού είχαν ήδη μετακινηθεί από τον προηγούμενο μήνα με τα ζώα τους στα πλούσια βοσκοτόπια της ευρύτερης περιοχής της Μονής. Έτσι, για τους Πηγιώτες ήταν ξεχωριστή μέρα, γιατί πέραν των άλλων, έστω και συμπτωματικά αναβίωσε ένα έθιμο που έβησε εδώ και πάρα πολλές δεκαετίες, όταν άρχισε να φθίνει η άλλοτε ακμάζουσα κτηνοτροφία τη περιοχής.

Πλήθος πιστών και επίσημοι προσήλθαν για να προσκυνήσουν στο Μοναστήρι της Κοιμήσεως, αλλά και να αποδώσουν ελάχιστο φόρο τιμής στους Σουλιώτες που μαρτύρησαν. Μέσα σε ένα υποβλητικό κλίμα έντονης συγκίνησης, με σεβασμό στο ένδοξο και Ιερό χώρο του Σέλτσου, όλοι απέτισαν φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης για τους πάνω από χιλιοδιακοσίους Σουλιώτες και Ραδοβιζινοί με επικεφαλής τους Νότη και Κίτσο Μπότσαρη που έστησαν εκεί τον Απρίλιο του 1804 νέο υπέρτερο Ζάλογγο και ένα πρώιμο Μεσολόγγι για την Ελευθερία της πατρίδας αρνούμενοι να υποταχθούν στον τύραννο Αλή Πασά. Ξεχωριστή και εντυπωσιακή ήταν η παρουσία των μελών του Συλλόγου Αναβίωσης Σουλιωτών Ναυπάκτου «Ο ΕΠΑΧΤΟΣ» -για τρίτη φορά- με επικεφαλής την Πρόεδρο του Συλλόγου Μαρία Σαγώνα ντυμένοι με αυθεντικές Σουλιώτικες φορεσιές για να τιμήσουν τους Ήρωες Σουλιώτες του Σέλτσου.

Από τον Πρόεδρο της Αδελφότητας Πηγιωτών Άρτας Χρήστο Καπερώνη έγινε σύντομη αναφορά στα γεγονότα, ενώ από τον συγχωριανό μας μέλος της Αδελφότητας και συντονιστή της εκδήλωσης Παναγιώτη Ζήση αναγνώστηκε το ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΞΟΔΟΥ ΤΟΥ ΣΕΛΤΣΟΥ του Λάμπρου Κουτσονίκα (τεταρτοετή τότε στα γεγονότα του 1804). Από την Πρόεδρο του Συλλόγου Αναβίωσης Σουλιωτών Ναυπάκτου Μαρία Σαγώνα διαβάστηκε το συγκινητικό ποίημα με Ακροστιχίδα «ΛΕΝΩ ΜΠΟΤΣΑΡΗ Η ΚΑΠΕΤΑΝΙΣΣΑ» του σεμίμνηστου καθηγητή Θεολογίας τ. Δημάρχου Μεσολογγίου Νίκου Βούλγαρη, ομιλητή στο Σέλτσο στις 23-8-2018.

Σε ανακοίνωσή της η Αδελφότητα Πηγιωτών Άρτας τονίζει: «Ήταν μια ξεχωριστή συγκινητική εκδήλωση, λιτή, προσαρμοσμένη με απόλυτο σεβασμό στο πνεύμα της ιερότητας και ενδοξότητας του χώρου και της μεγάλης ιστορίας της Ιερής Μονής Σέλτσου, της Κιβωτού της Θυσίας των Σουλιωτών. Η τιμή και η διατήρηση της μνήμης των εσαεί, είναι καθήκον όλων μας».

Ο «χαλασμός των Σουλιωτών στο Σέλτσο - Απρίλιος 1804»

Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης «Θεόδωρος Παπαγιάννης»

Εθνική Προσφορά
Το Μουσείο
του Θεόδωρου Παπαγιάννη,
στο Ελληνικό Ιωαννίνων

«Τις τελευταίες μέρες που βρίσκομαι στο Μουσείο δεχτήκαμε πολλά σχολεία από πολλές πόλεις της Ελλάδας και στις ξεναγήσεις μας απολαύσαμε τη χαρά και τις ερωτήσεις των παιδιών. Απόλαυσα τη φύση και τον κήπο του μουσείου, τον ανθόσπαρτο και ανέπνευσα καθαρό αέρα» Θεόδωρος Παπαγιάννης.

Ο καθαρός αέρας συνυπάρχει με την μύση των νέων στα νόματα της τέχνης- προσφορά και διδασχά του καλλιτέχνη. Εθνική η προσφορά!

Το ταφικό έθιμο στο Γηρομέρι Θεσπρωτίας

(Φωτ.: Αλέξης Τσέκας) Από την ταφική ιεροτελεστία 2019

Στο Γηρομέρι Θεσπρωτίας, του Δήμου Φιλιππιάδων, αναβιώνει κάθε χρόνο, κάθε Δευτέρα του Πάσχα, ένα πανάρχαιο ταφικό έθιμο. Εκεί, μετά τη θεία Λειτουργία στον κοιμητηριακό ναό της Μεταμόρφωσης του Σωτήρα και τα τρισάγια από τον ιερέα, οι κάτοικοι του χωριού κάνουν το δικό τους τρισάγιο πάνω στους τάφους των νεκρών. Με κλαρίνο και με λαϊκά όργανα τραγουδούν τα αγαπημένα τραγούδια των νεκρών, όσο ήταν εν ζωή. Ασφαλώς και πρόκειται για μια ιδιότυπη επικοινωνία μεταξύ νεκρών και ζωντανών, μέσα από την οποία «ανασκαλεύεται» η αναστάσιμη ελπίδα, ότι η ζωή νικάει το θάνατο.

Το μοναδικό σ' όλη την επικράτεια αυτό έθιμο έχει τις ρίζες του στις αρχές του 18ου αιώνα, κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Όταν πέθανε μια ηλικιωμένη γυναίκα η οποία είχε βοηθήσει πολύ τους χωριανούς της, προκειμένου να την τιμήσουν έκαναν τον θάνατό της πανηγύρι. Ουσιαστικά ήταν μέσον εμπύκωσης των ραγιάδων. Στην ουσία είναι μια επικοινωνία με τα αγαπημένα πρόσωπα, βίωση μας «αδιάκοπης συνέχειας». Το έθιμο αυτό διατηρείται μέχρι σήμερα. Ένα κομμάτι της ιστορίας, της παράδοσης και του πολιτισμού που οι Γηρομέριτες το τηρούν ευλαβικά κάθε χρόνο.

ΕΤΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Π.Σ.Ε.)

Υπερψηφίστηκε ΟΜΟΦΩΝΑ ο Οικονομικός Απολογισμός και με Απόλυτη Πλειοψηφία ο Διοικητικός Απολογισμός

Πραγματοποιήθηκε, στις 2 Απριλίου 2023, η Ετήσια Γενική Συνέλευση της Π.Σ.Ε., μετά από την ενδεδειγμένη ΑΝΑΒΟΛΗ λόγω ασθένειας του Προέδρου και του Ταμία της Π.Σ.Ε.

Η πρόσκληση όριζε ημερομηνία την 12η Μαρτίου 2023. Σε περίπτωση μη απαρτίας η Γενική Συνέλευση θα πραγματοποιούνταν, άνευ προσκλήσεως, Κυριακή στις 19 Μαρτίου 2023.

Στις 18 Μαρτίου 2023, διαγνώστηκε ο Πρόεδρος της Π.Σ.Ε. Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος Χήτος και ο Ταμίας Πάυλος Χρήστου με Covid-19. Συγκλήθηκε άμεσα Διοικητικό Συμβούλιο με μοναδικό θέμα την αναβολή της Γενικής Συνέλευσης για τις 2 Απριλίου 2023.

Αποφασίστηκε από το Δ.Σ., με θετικές ψήφους δεκαεπτά (17) η αναβολή της Γενικής Συνέλευσης για τις 2 Απριλίου 2023. Οκτώ μέλη του Δ.Σ. απείχαν. Παράλληλα δημοσιεύθηκε στα μέσα δικτύωσης η απόφαση του Δ.Σ. για αναβολή της Γενικής Συνέλευσης και εστάλη ενημερωτικό έγγραφο σε όλα τα μέλη της Π.Σ.Ε.

Η Γενική Συνέλευση, πραγματοποιήθηκε στις 2 Απριλίου 2023, όπως ακριβώς είχε αποφασίσει το Διοικητικό Συμβούλιο. Από όλους σχεδόν τους αντιπροσώπους διατυπώθηκαν προτάσεις για τη δράση της Π.Σ.Ε. και την εν γένει παρέμβασή της στα τεκταινόμενα στην Ήπειρο. Ιδιαίτερα τονίστηκε η ανάγκη λήψης μέτρων για την αναστροφή της αρνητικής κατάστασης που σηματοδοτεί η ερήμωση των χωριών της Ηπείρου.

Τελικά, υπερψηφίστηκε ΟΜΟΦΩΝΑ ο Οικονομικός Απολογισμός και με ισχυρή πλειοψηφία ο Διοικητικός Απολογισμός δράσης της Π.Σ.Ε. και ο Προγραμματισμός δράσης του επόμενου έτους.

(Στο προηγούμενο φύλλο δημοσιεύσαμε την εισήγηση του Προέδρου. Στο φύλλο αυτό δημοσιεύουμε την ομιλία του Σωτήρη Κολιούσης, επικεφαλής της Ηπειρωτικής Συσπείρωσης και του Σωκράτη Τσατσούλη, επικεφαλής της Εθελοντικής Συμμαχίας Ηπειρωτών. Ακολουθώς δημοσιεύεται η δευτερολογία του Προέδρου της Π.Σ.Ε. Χρυσόστομου (Μάκης) Κιάμου-Χήτου).

Σωτήρης Κολιούσης- «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ»

Καλό μήνα. Ελπίζω χθες να μην σας είπαν πολλά ψέματα, γιατί πιθανόν σήμερα να ακούσετε περισσότερα. Σήμερα θα συζητήσουμε τον απολογισμό του Διοικητικού Συμβουλίου στη θητεία που πέρασε τέτοια μέρα ξεκίνησε, αλλά στο κείμενο που έχετε στα χέρια σας ή στο διαδικτυο και που σας διάβασε ο Πρόεδρος σταματάει στο τέλος του '22. Δεν έρχεται ως σήμερα, γιατί λείπει τους μήνες του '23 που μεσολαβούν, και δεν είναι και λίγοι 3 μήνες, θα τους απολογιστούμε του χρόνου.

85 χρόνια στην Πανηπειρωτική σε κάθε σύλλογο γίνεται απολογισμός για όλο το διάστημα της θητείας, τώρα βρήκαμε τον ίδιο δρόμο. Εξάλλου λένε και οι ανώνυμες εταιρείες σε ετήσια βάση κάνουν τον απολογισμό τους. Φαίνεται, κάποιος θέλουν την Πανηπειρωτική ανώνυμη εταιρεία. Έτσι, λοιπόν, η καλημέρα από το πρωί φαίνεται.

Η γνώμη μας είναι ότι παραλείπονται αυτοί οι μήνες Γενάρης, Φλεβάρης, Μάρτης τώρα, γιατί δεν θέλει η πλειοψηφία του Διοικητικού Συμβουλίου να συζητηθούν κρίσιμα ζητήματα. Δε θέλει να συζητήσουμε για την πίτα, δεν θέλει να συζητήσουμε για την κινητοποίηση και την παράσταση στη Βουλή και θα μου επιτρέψετε να πω αυτή την κατάπτυστη στάση.

Η τοποθέτησή μας θα είναι συνολική και το διευκρινίζω απαρχής δεν μπορούμε να θεωρήσουμε την θητεία ολοκληρωμένη Απρίλη με Απρίλη ότι είναι θετική και ο απολογισμός ότι δεν πρέπει να εγκριθεί και σας καλούμε να μην τον υπερψηφίσετε.

Στο χρόνο που έχω δεν μπορώ να αναφερθώ

αναλυτικά, αλλά το κείμενο της πλειοψηφίας που με χίλιους κόπους κατάφερε και εκτός καταστατικών προθεσμιών να συντάξει και να ψηφίσει χαρακτηρίζεται από την προσπάθεια να καλύψει την ανυπαρξία δράσης, την ανυπαρξία λειτουργίας επιτροπών, την ανυπαρξία προσφοράς πολλών μελών της πλειοψηφίας που φτάνει μέχρι και την παντελή απουσία ορισμένων από τα δρώμενα της Πανηπειρωτικής. Σήμερα καταφέραμε ορισμένους να τους δούμε και αργοπορημένα κιόλας.

Αν δεν ήταν η συχνή και συστηματική εμφάνιση της φωτογραφίας τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, θα ξεχνούσαμε και τα πρόσωπά τους χωρίς καμία δόση υπερβολής, υπαρκτοί στο facebook ανύπαρκτοι στην Πανηπειρωτική.

Στον απολογισμό κάποιες μπερδεύτηκαν τα πράγματα στο κείμενο. Αλλού απολογισμός, αλλού προγραμματισμός, δεν φαίνεται καθαρά ποιος είναι ο απολογισμός, γιατί δεν υπάρχει. Και πραγματικά χρειάζεται πολύ θράσος να αναφέρεται δράση της επιτροπής νεολαίας η οποία δεν συγκλήθηκε ποτέ, ούτε τηλεφώνω δεν πήρανε. Όλα όσα αναφέρονται είναι στη σφαίρα της φαντασίας. Της επιτροπής ανάπτυξης που συγκλήθηκε ύστερα από πίεση των συμβούλων της «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗΣ» μία φορά και απλά συζητήσε τις προτάσεις που εμείς καταθέσαμε, να μόνο οι σύμβουλοι της «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗΣ», και μετά αγνοήθηκε επιδεικτικά, μαζί με τις προτάσεις. Και αυτές οι προτάσεις που είναι τώρα είναι προτάσεις που έγιναν σ' εκείνη την επιτροπή και έκτοτε μηδέν.

Και πραγματικά χρειάζεται επίσης πολύ θράσος να αναφέρονται όλα αυτά για την επιτροπή πολιτισμού, η οποία συνεδρίασε με λειψή σύνθεση λίγο πριν το πανηγύρι, το Φθινόπωρο πάλι με πιέσεις και λίγο πριν την πίτα του '23. Δηλαδή η λειτουργία της στις τρεις συνεδριάσεις της ήταν μόνο για να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες διοργάνωσης των δύο εκδηλώσεων μουσικοχορευτικού περιεχομένου. Γιατί στα-

μάτησε η προσπάθεια που, ομολογουμένως, είχε πετυχημένα ξεκινήσει για την προβολή του έργου των Ηπειρωτών εικαστικών και λογοτεχνών; Γιατί παρήγαγε την πλατφόρμα χωρίς ανανέωση; Γιατί οι σχεδόν έτοιμες δράσεις παρουσίας των εικαστικών και λογοτεχνών στην Ήπειρο και στις Βρυξέλλες ούτε τις ακούμπησαν; Γιατί ο πολιτισμός μας έχει και επίσημα συρρικνωθεί στο χορά; Γιατί δεν υλοποιήθηκε η ομόφωνα ψηφισμένη δράση η Ήπειρο της Αθήνας, που στην προηγούμενη θητεία εγκρίθηκε και χρηματοδοτήθηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού; Τι θα κάνει η πλειοψηφία; Θα επιστρέψει τα ποσά στο κράτος; Γιατί, τέλος, δεν κατορθώθηκε να υποβληθεί φέτος η αίτηση για έγκριση και χρηματοδότηση δράσεων στο Υπουργείο παρά τις έγκαιρες επισημάνσεις της «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗΣ» στο διοικητικό συμβούλιο; Τον Φλεβάρη, αρχές Φλεβάρη το βάλουμε, δεν πήγαμε την τελευταία μέρα και ήμασταν εκεί, γιατί έχουμε και την τεχνολογία, έχουμε εμπειρία στελέχη που έχουν αποδείξει ότι διαθέτουν και το όραμα και την τεχνολογία για κάτι τέτοιο. Ποιος απολογείται σήμερα για την τραγική αυτή αποτυχία; Είναι φυσικό φαινόμενο ότι πηγαινούν οι Έλληνες την τελευταία ημέρα και δεν βρίσκουν χρόνο και βρίσκουν τις πλατφόρμες κλειστές;

Και πραγματικά χρειάζεται πολύ περισσότερο θράσος να μην αναφέρεται στον απολογισμό μια προσπάθεια που ξεκίνησε από τα τέλη της άνοιξης και αγκαλιάστηκε η ελπίδοφόρα πρωτοβουλία ζωντανέματος της κοινής δράσης των οργανώσεων της Ηπειρωτικής αποδημίας με τις συσκέψεις και κοινή δράση των Ομοσπονδιών μας, την τελική έγκριση κοινού κειμένου αιτημάτων που πραγματικά απηχεί τις αγωνίες όλων των απόδημων Ηπειρωτών, που κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για την ύπαρξη των χωριών μας και διατρανώνει την ανάγκη της δυναμικής διεκδίκησής τους από την πολιτεία και της όποιας πρωτοβουλίας σημαντικός σταθμός ήταν η παράσταση στην Βουλή στις 15 Φλεβάρη παρά τις

συνεχείς μέχρι τότε αναβολές και τη λυσσώδη αντίδραση της πλειοψηφίας.

Οι μόνες επιτροπές που λειτουργούν είναι οι τρεις επικεφαλής, είναι στελέχη της «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗΣ» και συγκαλούνται έγκαιρα όχι την παραμονή με εισηγήσεις και με αποφάσεις εισηγήσεις που κατατίθενται στο διοικητικό συμβούλιο.

Και χρειάζεται πολύ περισσότερο θράσος να βγαίνει η πλειοψηφία με την ανακοίνωσή της προχθές χρησιμοποιήσαν και το email της Πανηπειρωτικής ότι έκαναν υποχωρήσεις. Ποιος; Πού; Πότε; Και ότι σεβάστηκαν τις αποφάσεις του Δ.Σ. δηλαδή σεβάστηκαν τις αποφάσεις του Δ.Σ. για ανάγκη ιδιαίτερης συζήτησης για την λειτουργία του ανύπαρκτου γραφείου τύπου, έχουμε πάρει απόφαση ότι πρέπει να συζητήσουμε γι' αυτό. Αλλά δεν ήρθε ποτέ. Την ανάγκη να γίνει ιδιαίτερη συζήτηση για τον οργανωτικό απολογισμό του πανηγυριού. Δεν έγινε ποτέ. Της πίτας και της οικτρής εικόνας στις κερκίδες. Δεν έγινε ποτέ. Τρεις αποφάσεις για συζήτηση συγκεκριμένη.

Σεβάστηκαν την απόφαση να οργανώσουμε την παρουσία της Πανηπειρωτικής Σ.Ε. τον 9.84 που σ' όλες τις συναντήσεις που προγραμματίστηκαν ήταν παρόντα τα στελέχη της «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗΣ» και με τις προτάσεις μας, ενώ αντίστοιχη της πλειοψηφίας έλειπαν; Σεβάστηκαν τις αποφάσεις για τη λειτουργία του καναλιού της Π.Σ.Ε.; Ούτε που τις θυμούνται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ολοκληρώστε. Έχετε υπερβεί τον χρόνο κατά πολύ κύριε Γραμματέα. Είστε στο 10λεπτο.

ΚΟΛΙΟΥΣΗΣ

Δεν μετράς καλά. Την ομόφωνα απόφαση για την εκδήλωση που ετοίμασε η επιτροπή γυναικών για τη γυναίκα το '40 και την αντίσταση ποιος την ανέτρεψε; Εισιθητικά τρεις μέρες πριν την πραγματοποίησή της, γιατί λείπει δεν είχε συμφωνήσει το διοικητικό συμβούλιο σε κάθε λέξη των κειμένων και την πραγματοποιήσατε λίγες μέρες αργότερα ως μαθητική εκδήλωση, του δημοτικού μάλιστα χωρίς να γνωρίζει το Δ.Σ. τίποτα από το περιεχόμενο; Και έχουν το θράσος να μας εγκαλούν ότι είμαστε ιδιοτελείς. Προσέξτε, βγήκε προχθές αυτή η ανακοίνωση. Ποιοι εμείς; Δεν σ' αρέσει.

Ότι επιδιώκουμε ιδεολογική και πολιτική καθοδήγηση και έχουμε και κομματική αποστολή και ότι επιχειρήσαμε την άλωση της Π.Σ.Ε. και την ένταξη της στους ιδεολογικούς και κομματικούς μηχανισμούς. Επικοινωνείτε;

ΕΤΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Π.Σ.Ε.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Παρακαλώ κλείστε την καταγραφική κύρια πρακτική. Αγαπητοί συμπατριώτες θα παρακαλέσω λίγη ψυχραιμία να ακούγεται ο καθένας με τα επιχειρήματά του, δεν χρειάζονται εντάσεις. Αγαπητοί συμπατριώτες εγώ θα διατηρήσω την ψυχραιμία μου ότι και αν ακουστεί, θέλω να πω το εξής είμαι υποχρεωμένος να απαντήσω μόνο στους επικεφαλής των παρατάξεων, αμέσως μετά την τοποθέτηση τους και στη συνέχεια θα κρατήσω, επιτρέψτε μου τη διαδικασία την τηρώ εγώ, στη συνέχεια θα κρατήσω σημειώσεις από όλους τους ομιλητές για να μην παρεμβαίνω και σας τρώω το χρόνο και θα απαντήσω συλλογικά στο τέλος.

ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Αγαπητοί συμπατριώτες θα απαντήσω εγώ, θα τοποθετηθεί και ο έτερος συνάδελφος συμπατριώτης επικεφαλής της παράταξης και μετά ό,τι πείτε, θέλετε ψηφοφορία; Ψηφοφορία. Ό,τι πείτε εσείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Τι είπατε κύριε; Τη διαδικασία εσείς θα την κρατήσετε; Σας παρακαλώ καθίστε. Δεν έχετε το λόγο. Να σεβαστείτε όλους αυτούς εδώ. Είμαι ο μοναδικός που διακόπτετε, είναι η τρίτη φορά που παρεμβαίνετε. Σε παρακαλώ κάθισε. Κάθισε σε παρακαλώ να μην πάρω μέτρα, κάθισε στη θέση σου και μη διακόπτετε. Γνωρίζεις τη διαδικασία και μην πετάς τις κουβέντες σου αυτές για να πυροδοτήσεις το κλίμα. Διατηρήστε την ψυχραιμία.

Αγαπητοί συμπατριώτες σας παρακαλώ δεν έχει κανείς το λόγο, απαντώ με δύο φράσεις στον αγαπητό Γενικό Γραμματέα όπως πολύ καλά γνωρίζετε έχει σχηματιστεί ένα διαπαραταξιακό Προεδρείο, αυτή τη στιγμή η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία διοικείται από τους 25. Ο κ. Κολιούσης ο Γενικός Γραμματέας, ο κ. Λαμπρίδης ως Β' Αντιπρόεδρος και η κ. Κωντούλη ως έφορος του μεγάρου μας, συμμετέχουν στη διοίκηση. Εγώ πρώτη φορά ακούω αυτόν που συνδιοικεί και είναι μέλος στη διοίκηση και παίρνει αποφάσεις να προτείνει στο σώμα να μην εγκρίνει το διοικητικό απολογισμό. Εάν ήθελαν να το πράξουν αυτό ας είχαν το θάρρος και το θράσος να παραιτηθούν, να παραιτηθούν από το διοικητικό συμβούλιο και να καταθέσουν εδώ την άποψή τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Τα email της Πανηπειρωτικής, μιας και το έθεσε έτσι με στόμφο θα πάρεις την απάντηση, δεν είναι απόρρητο. Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και οι παρατάξεις μπορούν να χρησιμοποιήσουν το mail της Πανηπειρωτικής να ενημερώσουν τους συμπατριώτες. Σας παρακαλώ πολύ λίγη ηρεμία γιατί με αναγκάζετε και εμένα να υψώσω τον τόνο της φωνής μου. Επί προσωπικού ο κ. Κολιούσης θέλει το λόγο και κλείνουμε με αυτό σας παρακαλώ. Για ένα λεπτό επί προσωπικού και θα τοποθετηθεί ο επικεφαλής ο κ. Τσατσούλης Σωκράτης.

ΚΟΛΙΟΥΣΗΣ

Δεν μπορούμε λοιπόν να έχουμε σ' αυτό το διοικητικό συμβούλιο, σ' αυτή τη θητεία δεν μπορούμε να έχουμε την άποψή μας. Η «ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ» εκλέχτηκε

πήρε το 30% στις εκλογές και εκλέχτηκαν 8 μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Το προσωπικό κύριε Κολιούση.

Κος ΚΟΛΙΟΥΣΗΣ

Πρέπει να πω το δια ταύτα....

ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Γιατί υπάρχει ένταση, τη διαδικασία κύριε Λαμπρίδη όπως πολύ καλά γνωρίζεις την κρατάω εγώ. Αν δεν κάνετε τις παρεμβάσεις σας....

ΚΟΛΙΟΥΣΗΣ

Έτσι λοιπόν το Διοικητικό Συμβούλιο πήρε μία απόφαση και κατένειμε, όπως και το προηγούμενο, τις θέσεις στο Προεδρείο αναλογικά σε όλους όσους είχαν εκλεγεί. Έτσι λοιπόν βρέθηκαν στη θέση του Γενικού Γραμματέα, αυτό όμως δεν μου επιβάλλει να έχω την άποψή μου και να την λέω και να την προωθώ. Και επιπλέον να θεωρώ ότι η θητεία αυτού του Διοικητικού Συμβουλίου είναι για τα κλάματα, τι να κάνω; Δεν πρέπει να το πω;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Σας παρακαλώ δε θα μου πει με ποιο τρόπο θα τοποθετηθώ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Σας παρακαλώ αφήστε να ολοκληρώσει ο συνάδελφος και μετά πάρτε το λόγο.

ΚΟΛΙΟΥΣΗΣ

Δεν μπορεί να μας πει κανένας με ποιον τρόπο θα τοποθετηθούμε. Τοποθετούμαστε καθαρά, πεντακάθαρα είναι η πορεία μας μέσα στο διοικητικό συμβούλιο καθαρή πεντακάθαρα δεν μπορεί κανένας να την ψέξει σε τίποτα και λέμε λοιπόν ότι το Διοικητικό Συμβούλιο δεν μπορεί να συνεχίσει, τελειώσαμε. Και μας η πορεία μας μέσα στο Διοικητικό Συμβούλιο είναι η γνωστή πορεία.....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Σας παρακαλώ κύριε Κολιούση ολοκληρώστε, ηρεμήστε, όποιος διαφωνεί από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου με την δράση και την πορεία του Διοικητικού Συμβουλίου, ένα απλό χαρτάκι, υποβάλλει την παραίτησή του και τελειώνουμε δεν συνδιοικούμε και από την άλλη μεριά εγκαλούμε τον εαυτό μας γιατί δεν κάναμε απολογισμό. Τον λόγο έχει ο κ. Σωκράτης Τσατσούλης.

Σωκράτης Τσατσούλης «ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ»

Συμπατριώτες καλημέρα. Είμαι επικεφαλής της «ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗΣ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ», παίρνοντας την σκυτάλη από το Βασίλη τον Παπαϊωάννου, σε μια προσπάθεια να σας πείσουμε ότι κάτι καλύτερο μπορεί να γίνει στην Πανηπειρωτική Σ.Ε. και ότι αυτό που παρακολουθείτε μέχρι τώρα.

Έχω κάποιες βασικές διαφωνίες για το πώς λει-

τουργεί η «Πανηπειρωτική Σ.Ε.», θα τις εκφράσω στον λίγο χρόνο που έχω αν κάνω λάθος συγκωρήστε με.

Στις 12 Μαρτίου έπρεπε να υπάρχει η πρώτη Γενική Συνέλευση για τους λόγους μη απαρτίας δεν έγινε, τις προηγούμενες μέρες όμως θα έπρεπε να έχουμε στα χέρια μας τα πεπραγμένα τα ετήσια και επίσης κάτι που δεν έχουμε και εκπροσώπός μας στο συμβούλιο έχει ζητήσει, είναι τα πρακτικά. Δεν ξέρουμε τι συζητείται οι υπόλοιποι εμείς που είμαστε έξω όλο αυτό το χρόνο. Αν ξέραμε τι είχε συζητηθεί, τι είχε ψηφιστεί, τι είχε έρθει, θα ξέραμε και αν σήμερα αυτό που έχουμε μπροστά μας και διαβάζουμε και ακούσαμε, είναι έτσι ή αλλιώς.

Υπάρχουν, το βλέπω σαν ευχολόγιο δεν έχω να καταλογίσω τίποτα, οι δυνατότητες που έχει ο καθένας είναι συγκεκριμένες αυτό μπορεί να κάνει αυτό κάνει. Σημασία όμως έχει ότι κάνουμε ένα τραγικό λάθος οι θέσεις των ανθρώπων που είναι στο Δ.Σ. είναι διοικητικές θέσεις, είναι για να παίρνουν τις τελικές αποφάσεις. Τα θέματα εισηγούνται και τα αναπτύσσουν ειδικοί, δόξα τω θεό η Ήπειρος έχει χιλιάδες, εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους στην Αττική, σίγουρα θα έχει και κάποιους ειδικούς.

Εδώ λοιπόν έχουμε αναγάγει το ότι από τη στιγμή που γίνονται μέλος του Δ.Σ. της Πανηπειρωτικής είμαι γιατρός, δικηγόρος, νομικός σύμβουλος, είμαι καθηγητής, είμαι δάσκαλος, είμαι τα πάντα. Τραγικό λάθος αυτό. Και εδώ θα πω ότι υπάρχουν οι επιτροπές γι' αυτό, οι επιτροπές οι οποίες δεν λειτουργούν. Εμείς οι λίγοι της παράταξης μας όσες θέσεις αναλάβαμε να συμμετέχουμε προχωρήσαμε, δουλέψαμε και αποδεικνύεται στην πορεία γιατί ένα μεγάλο μέρος απ' αυτά που ακούσατε είναι ή το πρόγραμμά μας ή κάποιων δικών μας ανθρώπων η προσπάθεια. Δεν αδικώ τους υπόλοιπους και οι υπόλοιποι, απλά λειτουργήσαν ελάχιστες επιτροπές.

Είμαι μέλος της επιτροπής μητρώου και να ευχαριστήσω τον Γιάννη τον Νάκη, γιατί είναι ο σύνδεσμος μεταξύ της ομάδας εργασίας και του Δ.Σ. Μόνο που εδώ και ένα χρόνο για να μην είμαι υπερβολικός 8 μήνες έχουμε εισηγηθεί γραπτώς να συναντηθούμε με το Δ.Σ., να μας εγκρίνει την αρχική μας προσπάθεια μέχρι και την πρόταση μας για να συνεχίσουμε στα επόμενα βήματα και στην υλοποίησή της. Δεν βρέθηκαν αυτά τα 15 λεπτά που χρειάζονται ένα ολόκληρο χρόνο για να μας δεχτεί το συμβούλιο. Είχε άλλα θέματα.

Για την πίτα αναφέρθηκε πριν. Εγώ έχω προσπαθήσει δύο φορές στα 50 χρόνια και στα 80 χρόνια της «Πανηπειρωτικής Σ.Ε.», με μια θητεία 40 χρόνων στη λαογραφία και στο χορό, έχω δώσει κάποια δείγ-

ματα διαφοροποίησης σε αυτό που πρέπει να έχει η «Πανηπειρωτική Σ.Ε.», σαν βάση και πάνω σ' αυτό να χτίσει κάτι καλύτερο. Δυστυχώς κάθε χρόνο πάμε χειρότερα. Δε θα σχολιάσω αυτό το πράγμα, κάποια στιγμή, και είναι και ο λόγος που δεν μπήκα στην επιτροπή πολιτισμού, έχοντας τα εφόδια και τις δυνατότητες και έμεινα σε κάτι που εγώ θεωρώ σημαντικότερο που είναι το μητρώο της «Πανηπειρωτικής Σ.Ε.». Αναφέρεστε σε 470 τίσους συλλόγους όλοι, δεν ξεπερνάμε στις εκλογές με την επιστροφή των φίλων και γνωστών φτάνουμε στον αριθμό 190 με το ζόρι οι οποίοι ψηφίζουν και ξανάρχονται σε τρία χρόνια.

Στην ουσία είναι αυτό που βλέπετε τώρα, μεταξύ 110-120-90 αυτοί είναι οι Σύλλογοι που συμμετέχουν. Επομένως θα πρέπει να ψάξουμε στον καθρέφτη, γιατί δεν συμμετέχουν οι σύλλογοι, όχι να καταγγέλλουμε και ευκολόγιο θα τους φέρουμε πίσω, πώς θα τους φέρουμε πίσω; Με την προσπάθεια όσοι έχουν χορευτικά να έρθουν να χορέψουν μια ώρα και από εκεί και πέρα να βγάλουν 10 φωτογραφίες και να φύγουν; Δεν γίνονται έτσι αυτά.

Υπάρχουν και άλλα πράγματα που έχουμε κάνει. Ζητήσαμε να γίνει μια επιτροπή για ένα αρχείο της «Πανηπειρωτικής Σ.Ε.», έχουν περάσει σχεδόν πλησιάζουμε τα 100 χρόνια και δεν έχουμε ένα αρχείο. Δεν έχουμε βασικά πράγματα για να λέμε, να κμαρώνουμε ότι είμαστε Ηπειρώτες. Ναι εδώ είναι η φωλιά, εδώ θα συμφωνήσω με τον πρώην Πρόεδρο ότι πρέπει από εδώ να ξεκινάμε όλα γι' αυτό βάζουμε πλάτη πλησιάζουν τα 40 χρόνια της συμμετοχής μου σ' αυτή την προσπάθεια όμως κάθε φορά φτάνουμε στο προσωποκεντρικό του Δ.Σ.

Και μην ξεχνάτε ότι ευχαρίστησα τον κ. Νάκη γιατί οι εισηγήσεις της επιτροπής γίνονται αποδεκτές και στηρίζονται για να φτάσουν εκεί που ο ρόλος του καλεί, στο Δ.Σ. άσχετα που δεν μας έχει δεχτεί ακόμη θα μας δεχτεί κάποια στιγμή. Οι υπόλοιπες επιτροπές λειτουργούν με ένα αυταρχικό τρόπο πείτε ό,τι θέλετε να πείτε εγώ αποφασίζω, εγώ θα μεταφέρω, το Δ.Σ. χωρίς ιδιαίτερη γνώση αποφασίζει και ή όχι σε κάτι που προτείνεται.

Στην ουσία είναι ένα σκηνικό για ένα μονόπρακτο. Δεν είναι τίποτα οι επιτροπές για αυτό και βλέπετε ότι η αρχική, η πρώτη δήλωση είναι 30 άνθρωποι και καταλήγουν να δουλεύουν μετά από 2-3 μήνες 3-4. Κάτι ρομαντικό εθελοντές.

Μια μικρή παρατήρηση θα ήθελα να κάνω προς τον Πρόεδρο, χωρίς να θέλω να διαφωνήσω μαζί του, ο λόγος που το καταστατικό προβλέπει δύο Αντιπροέδρους είναι για να αναπληρώνουν τον Πρόεδρο όταν έχει κώλυμα, δεν ξεχωρίζει το θέμα υγείας. Επομένως θα έπρεπε να έχουμε προχωρήσει διαφορετικά. Εντάξει, να ευχηθώ περαστικά, το αφιρνώ δεν είναι θέμα για πρόβλημα απλά να αποφασίσουμε κάποια στιγμή ότι αυτό το καταστατικό που δεν είναι σύγχρονο, δεν καλύπτει τις ανάγκες του σήμερα της Πανηπειρωτικής ή θα το εφαρμόσουμε ή θα το αλλάξουμε. Το να το εφαρμόσουμε σ' ένα κομμάτι του μόνο γιατί έτσι μας βολεύει δεν λέει πολλά πράγματα.

Και εδώ θα συμφωνήσω ότι διοίκηση για μένα που είμαι εκτός και εκπροσωπώ και την αδελφότητα Αθαμανιωτών αλλά και την Ομοσπονδία Τζουερκελιωτών, διοίκηση είναι όλοι όσοι συμμετέχουν στη διοίκηση. Υπάρχουν δύο ειδών παραίτησεις, αν και εφόσον προκύψουν η μία είναι από τη θέση και η δεύτερη είναι από το Δ.Σ.

Εγώ από την στιγμή που δεν είχα ενημέρωση

ΕΤΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Π.Σ.Ε.)

πριν από τις 12 Μαρτίου τι ακριβώς συνέβαινε στο Δ.Σ. αφού δεν έχω και πρακτικά να διαβάσω, έπρεπε να έχω ενημερωθεί και απευθύνομαι στον κ. Κολιούση με την ιδιότητα του Γραμματέα, έπρεπε να διαφοροποιήσει τη θέση του και έπρεπε να κάνει χρήση του 1/3 των μελών κ.λπ., κ.λπ., ότι προβλέπει το καταστατικό και να μας καλέσει να μας πει όλα αυτά που σήμερα δεν τον αφήσαμε να πει, γιατί υποψιάζομαι ότι έχει πάρα πολλά περισσότερα να πει.

Άρα λοιπόν δεν είμαι αυτός που θα καταψηφίσω για να .....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Έχετε υπερβεί το χρόνο. Ολοκληρώστε.

ΤΣΑΤΣΟΥΛΗΣ

Συγγνώμη, δεν μέτρησα το χρόνο και κλείνω επιγραμματικά. Δεν είμαι αυτός που θα υπερψηφίσω ή θα καταψηφίσω για αυτό και η άποψη μου στο λευκό πριν.

Ο χρόνος είναι λίγος και θα κάνω και ένα παρόμοιο φεύγοντας κάθε φορά συμφωνείτε μαζί μας, δεν μας ψηφίζετε όμως. Σας ευχαριστώ.

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

Χρυσόστομου (Μάκη) Κιάμου-Χήτου

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Θα είμαι πολύ σύντομος, δεν θα επεκταθώ σε πολλές απαντήσεις που θα μπορούσα να δώσω, θα σταθώ μόνο σ' ένα σημείο γιατί εκτιμώ ότι αυτό είναι το σημείο που δημιουργεί όχι μία τριβή αλλά μία σύγκρουση στους Ηπειρώτες όλους, αλλά και στο διοικητικό συμβούλιο.

Κλείνοντας θέλω να καλέσω τους πάντες, ουδείς περισσεύει η Ηπειρος μας χρειάζεται όλους, ιδιαίτερα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Όσο θα είμαι στην Προεδρία της Πανηπειρωτικής το έχω κάνει πράξη και θα συνεχίσω να εργάζομαι για την ενότητα και για το καλό της Ηπείρου και των αποδήμων Ηπειρωτών. Δεν βάζω μπροστά τίποτα άλλο ούτε πολιτικούς σχηματισμούς ούτε κόμματα ούτε προσωπικά συμφέροντα. Το έχω αποδείξει και θα συνεχίσω να εργάζομαι για την «Πανηπειρωτική Σ.Ε.», έτσι όπως ξεκίνησα.

Ακούστηκε, μόνο σ' αυτό θα σταθώ για να ενημερωθείτε όσοι δεν είστε ενήμεροι και θα κλείσουμε τη συνεδρίαση μας με τις ψηφοφορίες, έχουμε και κάποια ψηφίσματα.

Αγαπητοί συμπατριώτες για να γνωρίζετε και από πρώτο χέρι τι ακριβώς διημέφθη με τις συζητήσεις και τα απαντώτα διοικητικά συμβούλια για το θέμα των Ομοσπονδιών και το θέμα της κινητοποίησης. Ήρθε μια πρόταση, να ξεκαθαρίσω ότι η Πανηπειρωτική ήταν, είναι και θα παραμείνει κοντά στους συλλόγους-σωματεία, πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, κοντά στις αδελφότητες και κοντά στις ομοσπονδίες και στα προβλήματα που οι ομοσπονδίες αναδεικνύουν για να τα παλέψουμε από κοινού.

Όμως σ' αυτές τις κινητοποιήσεις και στην ανάδειξη των προβλημάτων πρέπει να μπαίνει μια τάξη. Πρέπει να γνωρίζουμε πώς θα πολεμήσουμε το πρόβλημα στη βάση του. Κινήσεις εντυπωσιασμού δεν λύνουν τα προβλήματα και το γνωρίζετε όλοι σας πολύ καλά.

Ελήφθη μια απόφαση από τις ομοσπονδίες αν και είχαμε καταγγελίες και πληροφορίες ότι κάποιες ομοσπονδίες δεν αποφασιζούν με πλειοψηφία του Διοικητικού Συμβουλίου, κατά μόνος κάποιου που εκπροσωπούν τις ομοσπονδίες, ήρθαν και εκπροσώπησαν την ομοσπονδία τους χωρίς να έχουν την εντολή από το διοικητικό συμβούλιο. Το παρακάμψαμε και είπαμε χάρην της ενότητας και για το καλό μια και το πρόβλημα είναι κοινό και πρέπει να το παλέψουμε.

Ελήφθη λοιπόν μία απόφαση, ήρθε η πρότασή τους να κάνουμε μια πορεία ξεκινώντας από την «Πανηπειρωτική Σ.Ε.» με χορευτικά συγκροτήματα, με παραδοσιακές στολές, με μουσικά όργανα κ.λπ., κ.λπ., να πάμε στη Βουλή. Η πλειοψηφία είχε αντίθετη άποψη και ζήτησε η συνάντηση αυτή και η συγκέντρωση αυτή να γίνει στην πόρτα της Βουλής χωρίς

τυμπανοκρουσίες χωρίς πανό, χωρίς πλακάτ, χωρίς ντουνούκες με μόνο 1-2 αναρτήσεις, 2 πανό τα οποία τα είχατε δει όλοι στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας.

Όταν λοιπόν πλησίαζε η μέρα για να πάμε στην είσοδο της Βουλής, να επιδώσουμε το ψήφισμα, περιττό να σας πω ότι το ψήφισμα ήταν ομόφωνα αποδεκτό, το υπόμνημα, είχαμε αποδεχτεί όλοι ομόφωνα και οι 25, όταν πλησίαζε η ώρα της συνάντησης στην Βουλή συνέβη το μοιραίο στον κ. Σαντορινιώτη. Ο Πρόεδρος της Βουλής επικοινωνήσε με μένα προσωπικά και μου είπε αυτολεξεί: «Έχω υποχρέωση από τη θεσμική μου ιδιότητα ως Πρόεδρο της Βουλής να παρευρίσκομαι στην κηδεία του κ. Σαντορινιώτη στην Ρόδο. Δεν θα είμαι στην Βουλή να παραλάβω το υπόμνημά σας. Σας παρακαλώ αν θέλετε να το μεταφέρετε κύριε Πρόεδρε στο διοικητικό σας συμβούλιο να αναβάλλετε την συνάντηση αυτή ώστε να γυρίσω γιατί και με την ιδιότητα μου και ως Ηπειρώτης και ως Ηπειρώτης Βουλευτής, θέλω να παραλάβω εγώ το ψήφισμα, το υπόμνημα». Λέω κύριε Πρόεδρε θα το θέσω υπ' όψη του Διοικητικού Συμβουλίου και αναλόγως θα πορευτούμε.

Το ίδιο ακριβώς μετέφερε και η κα Γεροβασιλή σε 3 συναδέλφους του Διοικητικού Συμβουλίου.

Μπροστά λοιπόν σ' αυτές, να μην τις πω εκκλήσεις, στις ενημερώσεις που δεχτήκαμε κρίναμε σκόπιμο ότι θα έπρεπε να πάμε παραπέρα την συγκέντρωση αυτή. Σε καμία περίπτωση να την ματαιώσουμε, να την ακυρώσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Κύριε Μανιώτη σε παρακαλώ πολύ γιατί θα σε φέρω σε δύσκολη θέση. Δεν έχεις το λόγο. Δε θέλω να αντιδικήσω μαζί σας κύριε Μανιώτη, δεν ακούγεστε, δεν έχετε το λόγο. Κλείνει ο Πρόεδρος αυτή τη στιγμή δεν σέβεστε τίποτα; Δεν θέλω να ζητήσετε συγγνώμη αλλά μην παρεμβαίνετε, αφήστε με να ολοκληρώσω έχουμε κουραστεί όλοι και όλοι έχουμε προβλήματα υγείας, δεν είμαστε υποχρεωμένοι να δεχτούμε την παρέμβαση του καθενός για να κλωσαιοργούμε.

Προχωρώ. Σε καμία περίπτωση η «Πανηπειρωτική Σ.Ε.» και ιδιαίτερα η πλειοψηφία δεν είχε κατά νουν να ματαιώσει την συγκέντρωση και την επίδοση του ψηφίσματος. Καλώ σε έκτακτο διοικητικό συμβούλιο διαδικτυακά τους συναδέλφους την παραμονή της ημερομηνίας που είχε οριστεί για να πάμε στην Βουλή. Μην κουνάτε το χέρι κύριε παρακολουθήστε και ότι έχετε να το πούμε κατ' ιδίαν, συνεχίζω. Όταν λοιπόν ζήτησα από τους συναδέλφους διαδικτυακά να αποφασίσουμε για τα αιτήματα του κ. Τασούλα και της κας Γεροβασιλή για την αναβολή πράγματι διεξήχθη μία ψηφοφορία διαδικτυακά, το γεγονός όμως ότι ήταν πολύ έκτακτο άλλοι συνάδελφοι δεν ήταν στα σπίτια τους, άλλοι συνάδελφοι δεν είχαν υπολογιστή, άλλοι συνάδελφοι βρισκόταν σε ταξίδι αντιλαμβάνεστε ότι υπήρχε μια αναστάτωση και δεν μπορούσαν να ψηφίσουν και να καταχωρήσουν την ψήφο τους στο διαδίκτυο πέρα από το γεγονός ότι είχαν σταλεί τα email τμηματικά όχι ενιαία σε όλους, και στους 25, και ορισμένοι συνάδελφοι δεν τα είχαν παραλάβει.

Έγινε μια καταμέτρηση από τον Γενικό Γραμματέα στο email της Πανηπειρωτικής και ανευρέθησαν 11 ψηφίσαντες. Εν τω μεταξύ υπήρχαν και τηλεφωνικές επικοινωνίες με μένα προσωπικά και βεβαίωσα τον Γραμματέα και του λέω αγαπητέ Σωτήρη υπάρχουν και τηλεφωνικές ψήφοι σε μένα που σημαίνει ότι έχουμε υπερβεί τους 13, την πλειοψηφία, για να πάρουμε την απόφαση. Δεν το αναγνωρίζω μου είπε και εμείς δεν συμφωνούμε. Όπερ και εγένετο.

Την επομένη το πρωί 9 η ώρα ήρθα στην «Πανηπειρωτική Σ.Ε.», έστειλα τα email όλα από την «Πανηπειρωτική Σ.Ε.», υπήρξε η ψηφοφορία και ψηφίσανε οι συνάδελφοι για την αναβολή κατά πλειοψηφία. Έτσι ανεβλήθη η συνάντηση στην Βουλή.

Όταν την επόμενη μέρα το απόγευμα οι ομοσπονδίες με την «ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ» με επικεφαλής τον Γενικό Γραμματέα, την ίδια μέρα το απόγευμα είπα Σωτήρη, την ίδια μέρα λοιπόν το απόγευμα έγινε η συνάντηση των συμπατριωτών με την προτροπή των Ομοσπονδιών και τις ευλογίες του Γενικού Γραμματέα και του Β' Αντιπροέδρου. Μετέβησαν στην Βουλή επέδωσαν το υπόμνημα σε 3 βουλευτές στον κ. Γκόγκα του ΠΑΣΟΚ - ΚΙΝΑΛ, στον κ. Βασίλη Γιόγιακα της ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ και στον κ. Κατώτη του ΚΚΕ. Έδωσαν επίσης ένα αντίγραφο του υπομνήματος στην Γραμματεία του Προέδρου της Βουλής.

Το πώς συγκεντρωθήκαμε, αν ήταν καθολική η συμμετοχή και η διαμαρτυρία αυτό το γνωρίζετε και το γνωρίζουν όλοι. Τα νούμερα που ακουγόμαστε είναι νούμερα για εντυπωσιασμό, Όσοι ήταν παρόντες ξέρουν πόσοι ήταν, εγώ δε θέλω να πω νούμερα. Μπορεί να ήταν 1000, μπορεί να ήταν 2000, αλλά όσοι ήταν παρόντες γνωρίζουν επακριβώς ποιος ήταν ο αριθμός των συμπατριωτών που βρέθηκε εκείνη την ημέρα στην Βουλή να επιδώσει το υπόμνημα.

Εμείς συνεπείς σ' αυτό που είχαμε πει και στην απόφαση που πήραμε για την αναβολή ως «Πανηπειρωτική Σ.Ε.» επισκεφτήκαμε τον Πρόεδρο της Βουλής, στην προκαθορισμένη ημερομηνία που είχαμε αποφασίσει για να πάμε να επιδώσουμε το υπόμνημα, εμπλουτίσαμε το υπόμνημα συμπεριλάβαμε το υπόμνημα αυτολεξεί όπως είχε επιδοθεί από τις ομοσπονδίες, έχει λάβει αριθμό πρωτοκόλλου 1197 στις 8/3/2023 και φέρει την υπογραφή του Προέδρου και του Γενικού Γραμματέα.

Αυτό το υπόμνημα το επιδώσαμε στον κ. Τασούλα, στον Γραμματέα της κοινοβουλευτικής ομάδας της ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ κ. Μπουγά και στον βουλευτή Ιωαννίνων που ήταν παρών, τον κ. Καλογιάννη, στον κύριο - συνεχίζετε κύριε Μανιώτη και διακόπτετε λυπάμαι δεν έχω να πω κάτι άλλο - επιδώσαμε το υπόμνημα σε όλα τα πολιτικά κόμματα, παρελήφθη από βουλευτή επικρατείας της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ, παρελήφθη από αντιπροσωπεία του ΜΕΡΑ 25, παρελήφθη από το Γραμματέα του ΠΑΣΟΚ τον κ. Σπυρόπουλο, τον κ. Γκόγκα και την κα Αντωνίου, παρελήφθη από το Γραμματέα της κοινοβουλευτικής ομάδας της ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ τον κ. Μπουγά και τον κ. Καλογιάννη και από τον κ. Τασούλα και από το ΚΚΕ, μου διαφεύγει το όνομα ενός νεαρού βουλευτή του ΚΚΕ.

Όπως γίνεται κατανοτό αγαπητοί συμπατριώτες

το υπόμνημα αυτό επιδόθηκε όπως είχε αποφασίσει το Διοικητικό Συμβούλιο της «Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας». Εγώ πρώτη φορά το συναντώ αυτό και πρώτη φορά το ακούω, είμαι 32 χρόνια μάχιμος δικηγόρος και 40 χρόνια είμαι υπηρέτης της δημοτικής παράδοσης. Λέω λοιπόν παντού και πάντα αποφασίζω οι πλειοψηφίες. Τι να κάνουμε; έτυχε η «ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ» να είναι μειοψηφία στο Διοικητικό Συμβούλιο. Σεβόμαστε την άποψη τους, ακούμε τις προτάσεις τους, συνθέτουμε ότι μπορούμε και λαμβάνουμε αποφάσεις. Αν μία απόφαση ελήφθη με την ψήφο των 16 πόσο είμαστε στην «ΕΝΟΤΗΤΑ»; 16, τι να κάνουμε έτσι είναι η δημοκρατία, η πλειοψηφία αποφασίζει.

Αυτά προς ενημέρωσή σας και κλείνω θέλοντας να πω ότι δεν έχουμε με κανένα απολύτως καμία προσωπική διαφορά, δεν έχουμε απολύτως με κανένα λόγο να αντιδικούμε, είμαι απολύτως βέβαιος και πεπεισμένος ότι όσοι βρίσκονται στο Διοικητικό Συμβούλιο σήμερα αλλά κι εσείς που είστε εδώ, όλοι έχουμε ένα πάθος, ένα καμμό, να δούμε την Ηπειρο να αναβαθμίζεται πολιτιστικά, οικονομικά, συγκοινωνιακά κ.ο.κ.

Εμείς όσο είμαστε διοίκηση θα πορευόμαστε με γνώμονα το συμφέρον της Ηπείρου και των αποδήμων Ηπειρωτών.

Αυτά έχω να σας πω. Θέλω να σας ευχαριστήσω για την παρουσία σας και να σας καλέσω να υπερψηφίσετε και το Διοικητικό Απολογισμό για να συνεχίσουμε να κάνουμε τις προσπάθειες μας όπως ξεκινήσαμε. Λάθη ασφαλώς και γίνονται στην πορεία όμως τα λάθη μας διδάσκουν και μπορούμε να τα διορθώσουμε. Ουδείς αλάνθαστος και πρώτος εγώ, ανέλαβα και την ευθύνη διότι με εγκαλούν διότι δεν συνετάγη έγκαιρα ο Διοικητικός Απολογισμός. Αναλαμβάνω την ευθύνη, αν είναι να μου καταλογίσετε την ευθύνη γιατί δεν ήταν έγκαιρα τακτοποιημένος ο απολογισμός θα πω ότι ναι ευθύνομαι ως ενός σημείου αλλά δεν έχω μόνο εγώ την ευθύνη, έχουν και οι επιτροπές, και τα υπόλοιπα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου διότι ο Πρόεδρος δεν μπορεί να συντάξει ένα απολογισμό από μόνος του, ότι του κατέβει θέλει και κάποια στοιχεία. Και αν θέλετε δεν είμαστε ο Μέγας Ναπολέων να τα θυμόμαστε όλα από την 1η μέχρι την τελευταία του έτους.

Και επίσης για το τρίμηνο που δεν έγινε ο Απολογισμός σήμερα απλά αναφερθήκαμε μόνο στο θέμα των Ομοσπονδιών και στο θέμα της Βουλής, να είστε βέβαιοι ότι του χρόνου τέτοιο καιρό θα απολογηθούμε για όλη τη διάρκεια του έτους από 1/1 μέχρι 31/12.

Σας ευχαριστώ πολύ. Ζητώ συγγνώμη για την τλαιπωρία σας και σας καλώ να υπερψηφίσετε τον διοικητικό απολογισμό.

Θα προηγηθεί η ψήφιση του απολογισμού και στη συνέχεια θα ακολουθήσουν τα ψηφίσματα. Ποιοι από τους παριστάμενους συναδέλφους εγκρίνετε τον διοικητικό απολογισμό; Υπάρχει καμία αμφιβολία ότι εγκρίνεται πανψηφεί; Δεν μίλησα για ομόφωνη αποδοχή. Ποιοι καταψηφίζουν ή ποιοι δεν εγκρίνουν; να είστε καλά του χρόνου με υγεία. Ποιοι ψηφίζουν λευκά; ουδείς. Σας ευχαριστώ πολύ. Μην αποχωρείτε. Να καταγραφεί παρακαλώ και 2 Λευκά.

ΤΟ ΙΕΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΒΕΛΛΑΣ

Το καντήλι μνήμης κάθε Βελλαίτη

Με αφορμή το βιβλίο του Γιάννη Τζέρπου, «ΣΤΟ ΦΩΣ ΤΟΥ ΚΑΝΤΗΛΙΟΥ», Ιστορικό μυθιστόρημα, Αθήνα 2022

Στη χρονική συγκυρία που η Πολιτεία, με τη σύμφωνη γνώμη και της Εκκλησίας «έκλεισε» τη Σχολή της Βελλάς, είδε το φως της δημοσιότητας το βιβλίο του απόφοιτου του Ιεροδιδασκαλείου της Βελλάς Ιωαννίνων Γιάννη Τζέρπου [έτος αποφοίτησης 1962] με τον τίτλο «ΣΤΟ ΦΩΣ ΤΟΥ ΚΑΝΤΗΛΙΟΥ» και τον προσδιοριστικό του λογοτεχνικού είδους υπότιτλο «Ιστορικό μυθιστόρημα». Του βιβλίου έγιναν δύο επιτυχημένες παρουσιάσεις. Η πρώτη στα Ιωάννινα, στις 9 Νοεμβρίου 2022, στην αίθουσα Δημήτριος Χατζής, και η δεύτερη στην Αθήνα, στις 17 Φεβρουαρίου 2023, στο φιλόξενο χώρο των Εκπαιδευτηρίων Γείτονα, στη Βάρη Αττικής.

Ο τίτλος του βιβλίου παραπέμπει, όχι μόνο στο καντήλι της μνήμης του κάθε Βελλαίτη, που άσβεστο καίει μέσα στο εικονοστάσι της ψυχής του, αλλά, άμεσα και κατά συνειρμό, όπως στοχαστικά και με φιλοσοφική διάθεση σημειώνει ο συγγραφέας του στο επιλογικό του κεφάλαιο με το χαρακτηριστικό τίτλο «Το έμπονο τέλος» και στο καντήλι της ζωής που καίει στον καθένα μας. «Μαιάζει ο κύκλος της ζωής του ανθρώπου με τον κύκλο της μιας μέρας. Το πρωί που ξυπνάει είναι το στήθος του φρουσκωμένο με ζωντάνια και αισιοδοξία και ρίχνεται με όρεξη στη μάχη της ζωής. Θα βγει στην αγορά να αγοράσει όπλα και εφόδια, για να μπορέσει με αυτά να πολεμήσει πιο τελεσφόρα. Στο διάβα της μέρας θα βρεθεί αντιμέτωπος με τα μεγάλα και μικρά προβλήματα που πρέπει να λύσει. Θα γευθεί τη χαρά από μια καλή είδηση, τη γλύκα από ένα παιδικό χαμόγελο, το χάδι από αγαπημένο πρόσωπο. Θα πληγωθεί από μια ανεπάντευτη αποτυχία και θα πιει το γεμάτο με πίκρα ποτήρι από τον απροσδόκητο θάνατο αγαπημένου προσώπου.

Και αργά το βράδυ, την ώρα που ο κάματος της μέρας θα λύσει σιγά σιγά τα κλειδιά του κορμιού του και ο ύπνος θα κατεβαίνει γλυκά στα βαριά βλέφαρά του, θα κάνει τον απολογισμό του, θα πουλήσει το όποιο έχειν του και θα αι-

σθανθεί πια την ανάγκη να ψυχάσει. Και, πριν καλά - καλά το καταλάβει, ο ύπνος - θάνατος θα σφραγίσει τα μάτια του. Ένα καντήλι είναι η ζωή του ανθρώπου. Ανάβει, καίει στην αρχή με ζωηράδα και μετά, σα να κουράζεται, πιάνει καλύτερα το φτιλί, σώνεται το λάδι του και σβήνει».

Το βιβλίο αριθμεί 337 σελίδες και συναρθρώνεται σε 35 θεματικές μαζί με την εισαγωγική του «Προλαλιά».

Κρατάει το ενδιαφέρον του αναγνώστη αμείωτο, είτε είναι Βελλαίτης, είτε όχι, ο αριστοτεχνικός τρόπος με τον οποίο χειρίζεται ο συγγραφέας τη γλώσσα. Μια γλώσσα ρέουσα, απλή, χωρίς επιτήδευση, διανθισμένη με λέξεις της Ηπειρώτικης ντοπιολαλιάς, με ρήσεις παρμένες από την αρχαία Ελληνική Γραμματεία, αλλά και την εκκλησιαστική υμνολογία.

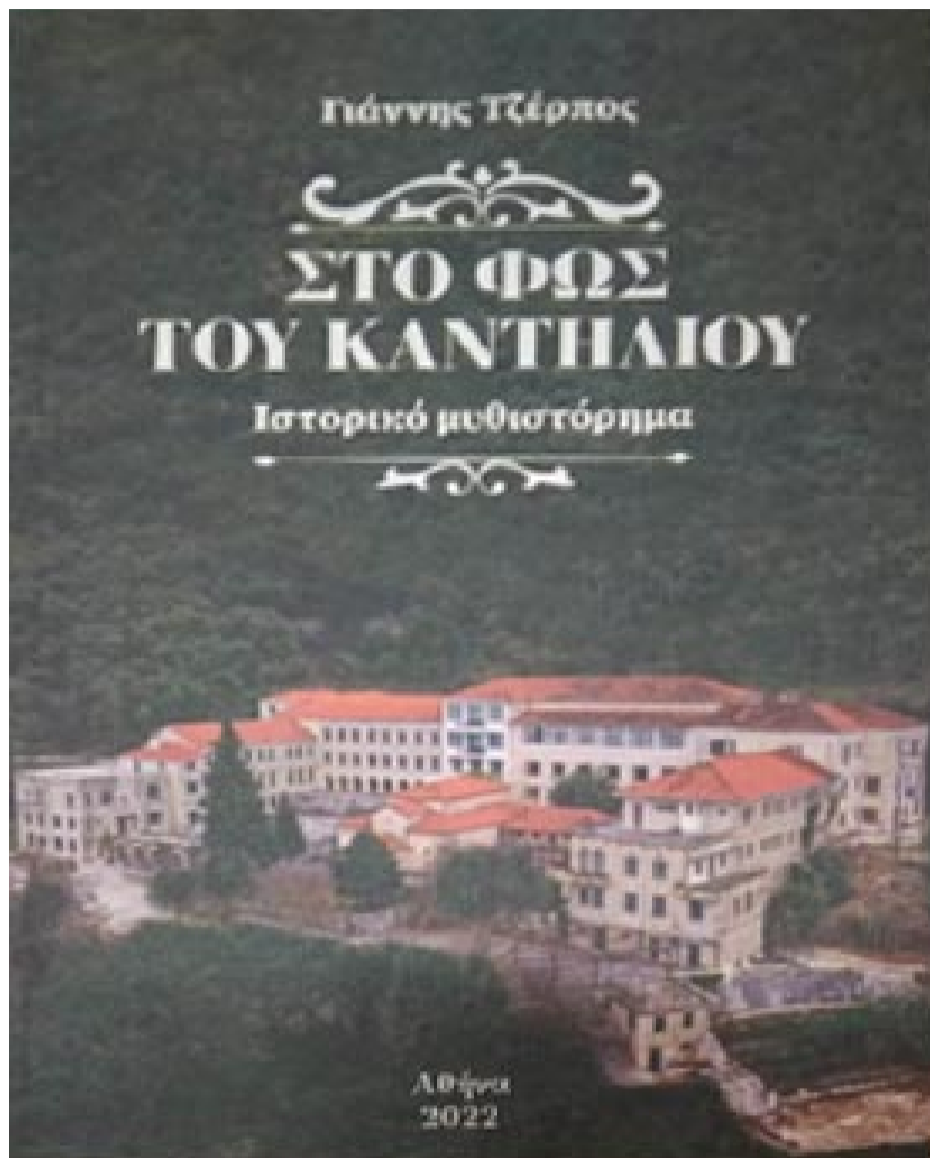
Οι διάλογοι, που συχνά αριστοτεχνικά παρεμβάλλονται, διακόπουν τη μονοτονία της αφήγησης, ζωντανεύουν το κείμενο, ενώ δεν είναι λίγες οι φορές που τα γραφόμενα προδίδουν την δικηγορική ιδιότητα του συγγραφέα, καθώς παραπέμπουν στο δικανικό λόγο και δίνουν την εντύπωση στον αναγνώστη ότι παρακολουθεί δίκη σε δικαστική αίθουσα.

Η περιγραφική δύναμη είναι απaráμιλλη, σαν περιγράφει την ασύγκριτη ομορφιά του Βελλαϊτικού τοπίου. Τον περιβάλλοντα καταπράσινο χώρο, τον απέραντο κάμμο, την περιβόητη σπηλιά - το άντρο όπως χαρακτηριστικά την λέγει - τον ευλογημένο αυτό χώρο περισυλλογής, τις απείρου κάλλους πηγές, καθώς «η βασιλόφλεβα σκίζει τα λαγόνια του βράχου, πετάγεται από εκεί και χύνει τα νερά της κατά τον Καλαμά».

Ως μια μικρογραφία της κοινωνίας χαρακτηρίζει ο συγγραφέας το τμήμα της κάθε τάξης.

«Πενήντα δύο παιδιά, μια μικρογραφία της κοινωνίας, με ότι ο καθένας κουβαλούσε από το σπίτι του αρνητικό ή θετικό, στραβό, ανάποδο ή ίσιο, κληθήκαμε να συνυπάρξουμε για εξ χρόνια. Στην ίδια αίθουσα που τη μισή μέρα ήταν αίθουσα διδασκαλίας και την άλλη μισή αίθουσα μελέτης.

Στην ίδια εκκλησιά. Στον ίδιο κοιτώνα, να εispνέει ο ένας την εκπνοή του άλλου. Να φάμε από το ίδιο πιάτο. Να πιούμε νερό από το ίδιο ποτήρι. Να μεταλάβουμε την ποδαριλά μας και την όποια βρώμα μας στους ίδιους λουτήρες και

τις ίδιες τουαλέτες και κυρίως, και πάνω από όλα αυτά, να κοινωνήσουμε τις ίδιες πίκρες και χαρές, να κάνουμε, την επιτυχία του ενός, επιτυχία όλων μας και το δάκρυ του καθενός μας, δάκρυ μας.

Βρήκαμε όμως το σωστό τρόπο της διαβίωσης και της συνύπαρξης. Βρήκαμε τη συνιστάμενη εκείνη που μας τράβηγε στον ανήφορο μεν, αλλά ίσια μπροστά, χωρίς μεγάλες τεθλασμένες. Μέλι και όχι δάκρυ έσταζε το κρεμμύδι. Καλλιεργήθηκε ανάμεσά μας το πνεύμα της αλληλεγγύης, της συντροφικότητας. Στη δύσκολη στιγμή για τον καθένα μας, στεκόμαστε όλοι αλληλέγγυοι, δε βραγάμε στη ραφή που άνοιγε, αλλά πασχίζαμε να κλείσουμε την πληγή. Γίναμε κατά χάριν αδέρφια.

Τα περιστατικά της καθημερινότητας, που τόσο ζωντανά σκιαγραφεί, κρύβουν στον πυρήνα τους -όπως ο ίδιος σημειώνει- μίαν αλήθεια. Μίαν αλήθεια όμως που τότε δεν μπορούσε να τη δει. Αυτή την αλήθεια τη ντύνει τώρα με λέξεις, τη στεριώνει και τη βγάζει στο ξάγναντο.

Στην κρίση του, καθώς αναφέρεται στην προσωπικότητα των Αρχιεπισκόπων Αθηνών Σπυρίδωνα Βλάχου και Σεραφείμ Τήκα, δύο προσώπων που έπαιξαν αποφασιστικό και πρωτεύοντα ρόλο στην ίδρυση και τη λειτουργία του Ιεροδιδασκαλείου της Βελλάς, στέκεται προσεκτικός και δίκαιος καθώς όπως σημειώνει «δεν είναι στις προθέσεις μας να γράψουμε πως πολιτεύτηκαν στην πολυσιχιδή και πολυτάραχη ζωής τους, παρά μόνο αυτά που ακούσαμε και που έχουν σχέση με τη Σχολή».

Δεν παραλείπει, τέλος, να εκφράσει τη λύπη του και την πικρία του για το κλείσιμο της Σχολής. Σημειώνουμε το κλείσιμο της ομιλίας του συγγραφέα στην παρουσίαση του βιβλίου, με το οποίο και θα κλείσουμε την σύντομη αυτή παρουσίαση.

«Η Σχολή μας σήμερα, μετά το κλείσιμό της, μπήκε μπροστά σε καινούργια δικάλα, σε νέο σταυροδρόμι. Αν κάποιος δικαιούται να αφήσει ένα δάκρυ για το κλείσιμό της αυτός είναι μόνο ο απόφοιτος Βελλαίτης. Αυτός που άφησε εκεί τα πιο τρυφερά χρόνια της ζωής του, από το 14 μέχρι τα 20. Αυτός που έζησε από μέσα τη Σχολή και γεύτηκε τη γλύκα της και την πίκρα της. Τα δάκρυα των άλλων είναι κροκοδείλια, ψεύτικα και για το θεαθίναί τοις ανθρώποις. Όμως. Αν

τα μύρα τοις θνητοίς υπάρχει αρμόδια, τα δάκρυα υπάρχει αρμόδια για αυτούς που δεν έχουν επιχειρήματα. Ημείς όμως έχουμε επιχειρήματα. Από τη θέση αυτή ως απόφοιτοι, απευθυνόμενοι στους καθ ύλην αρμοδίους να αποφασίσουν για την τύχη της Σχολής αύριο, λέμε και θέλουμε τούτο: Αναλογιζόμενοι το βάρος της ιστορικής ευθύνης που κουβαλάει αυτή η Σχολή.

Να μη την παραδώσουν [κτιριακές εγκαταστάσεις και κτήμα, γιατί αυτά πάνε πακέτο και πορεύονται αντάμα ως αιμαίοι αδερφοί] στα χέρια του Κερδώου Ερμή για την επί κέρδει εκμετάλλευσή της και χάσει έτσι το Δημόσιο χαρακτήρα της.

Το γνωρίζουν πολύ καλά πως ο ιδρυτής της, ο Σπυρίδων Βλάχος, για να χτίσει αυτή τη Σχολή, Μητροπολίτης τότε Βελλάς και Κονίτισης, για να κρατήσει την κοινωνία όρθια σε χαλεπούς μάλιστα χρόνους, βγήκε στη Ζητιανιά. Επιστράτευσε ευεργέτες. Ξετίναξε το παγκάρι των μοναστηριών και των εκκλησιών. Εργάστηκε ο ίδιος χειρωνακτικά, κουβαλώντας στις φθισικές πλάτες του βαριά αγκωνάρια.

Να έχουν κατά νουν ότι η Σχολή αυτή θεμελιώθηκε πάνω στην αρχή της αριστείας, με αυτό να σημαίνει τούτο: Ο κλάδος της επιστήμης που θα κληθεί να υπηρετήσει αύριο, όποιος και αν είναι αυτός - και εμείς εδώ λέμε πως στη Βελλά χωράνε όλοι, και η Εκκλησία και η Πολιτεία - μόνο που θέλει αρετή και τόλμη η απόφαση - να την καταστήσει ικανή να πραγματώνει εις το διηνεκές το λόγο που κάποτε, σε δύσκολα χρόνια, είπε ο μεγάλος και πάλιν ιδρυτής της, ο Σπυρίδων Βλάχος, ως Αρχιεπίσκοπος τώρα Αθηνών και πάσης Ελλάδος, σε υψηλόβαθμο στέλεχος της Πολιτείας, που αποπειράθηκε, ερήμην του, με κάποιο νομοσχέδιο να την κοντύνει:

Τράβα το χέρι σου από την Κόρη μου. [Πρέπει να ξέρουμε πως: Κόρη του την έλεγαν τη Βελλά ο Σπυρίδων]. Και αν δεν το ξέρεις μάθε το από μένα που το ξέρω καλά: Η Βελλά ιδρύθηκε για να βγάζει, όχι ουρές, αλλά κεφάλια.

«ΠΩΓΩΝΙΣΙΑ ΦΟΡΕΣΙΑ»

Εκδήλωση του Δήμου Πωγωνίου για την προστασία της παράδοσης

Σε μία κατάμεστη αίθουσα πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 20/11/2022, η εκδήλωση — αφιέρωμα στην «Πωγωνίσια Φορεσιά» που διοργάνωσε ο Δήμος Πωγωνίου σε συνεργασία με το Τοπικό Συμβούλιο, τον Πολιτιστικό Σύλλογο και τον Φιλεκπαιδευτικό Σύλλογο Δελβινακίου.

Η μεγάλη προσέλευση του κοινού έστειλε ένα αισιόδοξο μήνυμα για τη διάθεση δημοτών κι επισκεπτών να συνδράμουν στην κατεύθυνση προστασίας της παράδοσης. Η συγκεκριμένη εκδήλωση ήταν η απαραίτητη σειράς εκδηλώσεων και δράσεων για την μεταλαμπάδευση της γνώσης για το ντύσιμο της Πωγωνίσιας φορεσιάς.

Τους παρευρισκομένους καλωσόρισε ο Δήμαρχος Πωγωνίου **Κωνσταντίνος Καψάλης** που ξεκίνησε τον χαιρετισμό του με τον στίχο από το τραγούδι του Αρσένη Στεργίου «Σα νεράιδα λάμπεις στα φλουριά και στην πωγωνίσια φορεσιά», τονίζοντας ότι σε έναν μόλις στίχο παρουσιάζεται η κομψότητα και η χάρη της παραδοσιακής τοπικής ενδυμασίας του Δήμου Πωγωνίου.

Ο κ. Καψάλης αναφέρθηκε παράλληλα στις δράσεις που θα υλοποιηθούν για την ανάδειξη της σημασίας της φορεσιάς κι ευχαρίστησε τους συνεργαζόμενους φορείς για τη διοργάνωση. «Η σημερινή εκδήλωση αποτελεί αφιέρωμα σε μία ξεχωριστή φορεσιά που οφείλουμε να προστατεύσουμε στο πέρασμα των χρόνων γιατί η παράδοση και η ιστορία είναι ο θεμέλιος λίθος του μέλλοντος. Στις φωτογραφίες βλέπουμε τις Πωγωνίσιες να στέκονται σπτιές και αγέρωχες μέσα στην αρκετά σύνθετη

φορεσιά τους και την ομπόλια που είχαν δεμένη στο κεφάλι. Η ομπόλια αποτελεί και το κύριο χαρακτηριστικό της φορεσιάς. Το δέσιμό της είναι ιδιαίτερο και δυστυχώς σήμερα δεν βρίσκουμε πολλά άτομα να γνωρίζουν τη δύσκολη αυτή διαδικασία.

Ο Δήμαρχος Πωγωνίου Κώστας Καψάλης στο καλωσόρισμά του

Ο εκπρόσωπος της Π.Σ.Ε. Κώστας Ζηκόπουλος

Στόχος αυτής της εκδήλωσης και του σεμιναρίου που θα ακολουθήσει είναι να αλλάξουμε αυτά τα δεδομένα. Να καταφέρουμε, μέσω της αγαπητής συνδημότισσας Λευκοθέας Μάγκου, να μεταλαμπάδευσουμε τη γνώση για το δέσιμο της ομπόλιας αλλά και τη σύνθεση ολόκληρης της φορεσιάς στις νέες γενιές, ώστε να διατηρήσουμε στο ακέραιο την πωγωνίσια στολή. Όλοι μαζί μπορούμε κι οφείλουμε να διασώσουμε την παράδοσή μας. Ξεκινώντας από αυτή τη στοχευμένη εκδήλωση που γίνεται σε συνεργασία με τον Πολιτιστικό και Φιλεκπαιδευτικό Σύλλογο Δελβινακίου, θα κάνουμε ένα ταξίδι στο παρελθόν που θα μας δώσει τους ιστορικούς του θησαυρούς για να τους προσφέρουμε στο σήμερα αλλά και στο μέλλον. Στόχος μας είναι αυτή η εκδήλωση να ταξιδέψει και έξω από τα στενά όρια του Δήμου Πωγωνίου. Άλλωστε η Πωγωνίσια φορεσιά έχει μελετηθεί από λαογράφους κι αυτό αποδεικνύει ότι η σπουδαιότητά της δεν είναι μόνο συναισθηματική. Η ομορφιά και η σημασία της Πωγωνίσιας ομορφιάς αποτυπώνονται και το σήμα του Δήμου Πωγωνίου όπου βλέπουμε μία Πωγωνίσια με την ομπόλια της, ένα περιστέρι κι ένα κλαδί ελιάς να σχηματίζουν το ιστορικό «ΟΧΙ». Αυτό είναι ο Δήμος μας: παράδοση και ιστορία και αυτό οφείλουμε να προστατεύσουμε» σημείωσε χαρακτηριστικά.

Ο Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου Δελβινακίου **Νικοφόρος Γκουρομέτσιος**

αναφέρθηκε στα εγκωμιαστικά σχόλια που απέσπασε από τους απόδημους της Αμερικής η προβολή ντοκιμαντέρ για την πωγωνίσια φορεσιά και σημείωσε ότι η φορεσιά μπορεί, εκ πρώτης όψεως, να φαίνεται σκληρή και άκαμπτη, είναι όμως κομψή και αρχοντική. «Είναι μια ιδιαίτερη φορεσιά και είναι συγκινητικό το γεγονός ότι οι Πωγωνίσιες που μετανάστευσαν πριν από 70 χρόνια στην Αμερική πήραν μαζί τους φορεσιές και δεν ξέχασαν ποτέ το παρελθόν και την ιστορία μας» δήλωσε.

Ο Πρόεδρος του Φιλεκπαιδευτικού Συλλόγου Δελβινακίου κ. **Σωκράτης Μυριούνης** αναφέρθηκε στις ομοιότητες που υπάρχουν με την παραδοσιακή φορεσιά της Δερρόπολης ενώ ο **Κώστας Ζηκόπουλος**, εκπρόσωπος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας (Π.Σ.Ε.) συνεχάρη το Δήμο και τους φορείς για την εκδήλωση. «Οι παραδοσιακές φορεσιές είναι ο καθρέφτης της τοπικής κοινωνίας. Συγκαίρουμε το Δήμο και τους φορείς για την εξαιρετική εκδήλωση και ως Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας θα είμαστε στο πλευρό τους σε αυτή τη σπουδαία προσπάθεια διαφύλαξης της παράδοσης» τόνισε χαρακτηριστικά.

Από την πλευρά του ο Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων και Ενώσεων Επαρχίας Πωγωνίου **Γρηγόρης Άρμυρος** αναφέρθηκε στις εκδόσεις που έχουν γίνει για την πωγωνίσια φορεσιά κι επεσήμανε ότι το λευκό χρώμα της φορεσιάς αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα.

Χαιρετισμό απύθυνη και ο επικεφαλής της περιφερειακής παράταξης «Ορίζοντες Ηπείρου» **Σπύρος Ριζόπουλος** που σημείωσε ότι «οι φορεσιές έχουν το δικό τους αίμα και τη δική τους ιστορία».

Τα ιδιαίτερα γνωρίσματα της πωγωνίσιας φορεσιάς ανέλυσε στην ομιλία της η Φιλολόγος **Βλάχου-Νόνη Λευκή**, χαρακτηρίζοντάς την επιβλητική και σχεδόν αυστηρή κι επισήμανε ότι ο ιδιότυπος κεφαλόδεσμος έχει προκαλέσει το ενδιαφέρον λαογράφων και επιστημόνων.

Ξεχωριστή ήταν η παρέμβαση του συγγραφέα **Κώστα Κωστούλα** που παρουσίασε ιστορικά στοιχεία, αποτέλεσμα πολυετούς έρευνας. «Η σημερινή εκδήλωση αποτελεί σταθμό αλλά δεν αρκεί. Η Πωγωνίσια φορεσιά θέλει σεβασμό. Αποτελεί τοπόσημο που συνδέει τη ζωή με την παράδοση του Πωγωνίου και με την Πωγωνίσια γυναίκα. Κάθε κομμάτι της φορεσιάς έχει το δικό του συμβολισμό, έχει το δικό τους σκοπό ενώ το λευκό της χρώμα μόνο τυχαίο δεν είναι» ανέφερε μεταξύ άλλων.

Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με την προβολή ντοκιμαντέρ στην οποία παρουσιάζεται ο τρόπος ντυσίματος και αλλά και το δέσιμο της ομπόλιας.

Η «Πωγωνίσια Φορεσιά» παρουσιάστηκε με μεγάλη επιτυχία στην Άρτα και στις 7 Μαΐου θα παρουσιαστεί στην Πάτρα. Στο επόμενο φύλλο θα έχουμε αναλυτικό ρεπορτάζ από την παρουσίαση.

Ζωγραφική ύλη με απεγνωσμένη ύπαρξη!

Η **Γιάννα Αυγέρη**, με καταγωγή απ' την Πράμαντα, γεννήθηκε και διαμένει στην Άρτα. Σπούδασε Μηχανογραφημένη Λογιστική, Ξένες γλώσσες και εργάζεται ως καθηγήτρια ξένης γλώσσας.

Κι όταν «εμπνέεται κυρίως από πρόσωπα που βιώνουν έντονα συναισθήματα μέσα από αντιθέσεις πόνου —χαράς», όπως έγραψε η **Κωνσταντίνα Φαρμάκη**, ιστορικός και κριτικός τέχνης «με όπλα τα μολύβια της και τα μολυβοκάρβουνα της ...η ζωγραφική ύλη της Γιάννας Αυγέρη αποκτά μία απεγνωσμένη ύπαρξη». Είναι αυτοδίδακτη και η ενασχόλησή της με την ζωγραφική ξεκίνησε από μικρή ηλικία. Τα περισσότερα είναι πορτραίτα με μολύβια, μολυβοκάρβουνα και κάποια επίσης με ακρυλικά χρώματα.

Στις 14-20 Νοέμβρη 2022 η Γιάννα Αυγέρη παρουσίασε την πρώτη προσωπική στην αίθουσα του Δήμου Αρταίων με θέμα: «Πρόσωπα». Για αυτή την έκθεση ο συμπατριώτης της **Κώστας Μιάμης** έγραψε στην «Πράμαντα», την περιοδική έκδοση του **Συλλόγου Πραμαντιωτών Ιωαννίνων**: «Πραγματικά μας ξάφνιασε ευχάριστα όλους. Και το λέω αυτό, γιατί ακόμα και οι περισσότεροι που την γνωρίζουμε χρόνια, αγνοούσαμε το χάρισμα που διαθέτει... Στα "Πρόσωπα" της Γιάννας Αυγέρη αποτυπώνονται ολοφάνερα και ταυτόχρονα συγκλονιστικά θα 'λεγα, η θλίψη και τα δάκρυα που διαπερνούν το σώμα των ανθρώπων σε παγκόσμια έκταση σε μια οδυνηρή στιγμή της ιστορίας. Χαρακτηριστικό είναι το πρόσωπο της προσφυγοπούλας στην αφίσα με το οποίο η καλλιτέχνης σημειολογικά θέλει να δείξει το προσφυγικό δράμα, η Σκιά του οποίου απλώνεται σε ολόκληρη την Ευ-

ρώπη. Ταυτόχρονα με το έργο της - η αιώνια φιλόξενη και στοργική αγκαλιά της γιαγιάς σ' ένα παιδί - δείχνει το δρόμο, το μόνο που σώζει και λυτρώνει είναι η προσφορά Αγάπη. Η θεματολογία και το ύφος των έργων της ,την κατατάσσουν στο κίνημα-ρεύμα του

Εκφραστικά πορτρέτα παιδιών

Βιβλική μορφή

Η αγκαλιά της γιαγιάς

Ρεαλισμού».

Η Γιάννα Αυγέρη έχει πάρει μέρος σε ομοδικές διαδικτυακές εκθέσεις με δύο έργα: Την «**Αγωνία**» και «**Τα δάκρυα ενός Παιδιού**». Και τα δύο έργα έγιναν με παστέλ και μολυβοκάρβουνο σε χαρτί κανσόν. «Τα δάκρυα ενός παιδιού» απέσπασαν σπουδαίες

κριτικές στην ομοδική έκθεση εικαστικών, που έγινε το Μάιο του 2022. Η έκθεση είχε ως θέμα τα παιδιά «**Παιδιά σε κίνδυνο**» και τίτλο «**Θα τα πω όλα στο Θεό!**» και τελοούσε υπό την αιγίδα **αιγίδα του Ομίλου για την UNESCO Τεχνών, Λόγου και Επιστημών Ελλάδας**.

Παιδικός Σταθμός φρεσνή ηλιαχτίδα
...σε καλύτερο σου χρόνο!

Πρωτοκινό 43 Άνω Πατίσια ΤΚ 11143
dimitrisliadida@gmail.com
fofoti.liadida@gmail.com
Τηλ: 210-2525250
Κινητ: 6977484250
Κινητ: 6932483195
Φαξ: 210-2111224

Χαλκινό 10-12 Άνω Πατίσια ΤΚ 11141
dimitrisliadida@gmail.com
fofoti.liadida@gmail.com
Τηλ: 210-2111224
Κινητ: 6979675415
Κινητ: 6932483195
Φαξ: 210-2111224

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΟΝΤΟΣ
ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΙΔΙΑΤΡΟΣ
Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Μιλάνου
τ. ΙΑΤΡΟΣ Α' ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΠΑΙΔΩΝ «Π. & Α. ΚΥΡΙΑΚΟΥ»

Καβάφη 20 & Μακαρίου 23 (συνέχεια Αγ. Τριάδος).
Αγ. Παρασκευή (Πευκάκια)
Τηλ.: 210 600 1418 • Κιν.: 693 600 1418 • Φαξ: 210 639 1787
• e-mail: antoniskontos5@gmail.com ΔΕΧΕΤΑΙ ΜΕ ΠΑΝΤΕΘΟΥ: 17.30-20.30

ΗΠΕΙΡΟΣ

Στα χωριά των προσφύγων

Επιμέλεια: Χρήστος Τούμπουρος, Γιάννης Βέλλης

Είμαστε τυχεροί στην Ήπειρο, που δεχθήκαμε κι εμείς πρόσφυγες από την Μικρασία. Συνέχισαν εδώ τη ζωή τους, μετέφεραν την κουλτούρα, τα έθιμά τους, τον πολιτισμό, την ιστορία τους. Όλος αυτός ο ταλαιπωρημένος ελληνικός πληθυσμός, μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, λειτούργησε συνθετικά, δημιούργησε μαζί μας την Ήπειρο του σήμερα. Η εφημερίδα μας, η «ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ», συνεχίζει τα αφιερώματα στους πρόσφυγες που εγκαταστάθηκαν στην Ήπειρο, τα χωριά τους. Ο Αρχάγγελος Πρέβεζας, είναι ένα από αυτά. Ευχαριστούμε τον Μίλτο Γίτα και την Ελευθερία Σακελλαρίου, για τη συνεργασία τους σ' αυτό το αφιέρωμα.

«Πάνε κι έρχονται καράβια
φορτωμένα προσφυγιά
βάψαν τα νανιά τους μαύρα
τα κατάρτια τους μαβιά

Σε ποια πέτρα σε ποιο χώμα
να ριζώσεις τώρα πια
κι απ' το θάνατο ακόμα
πιο πικρή είσαι προσφυγιά

Πού να βρίσκεται ο πατέρας
ψάχνει η μάνα για παιδιά
μας εσκόρπισε ο αγέρας
σ' άλλη γη σ' άλλη στεριά»
(.....)

Η προσφυγιά, 1972 στίχοι Πυθαγόρας, σύνθεση Καλδάρης Απόστολος, album «Μικρά Ασία».

ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ

Ο Αρχάγγελος χτισμένος σε κομβικό σημείο και σε απόσταση 19 χιλιομέτρων βορειώς της Πρέβεζας, συνδυάζει βουνό και θάλασσα, δάσος και ποτάμι με κάμπους. Ιδρύθηκε το 1922, μετά την Μικρασιατική καταστροφή. Οι Μικρασιάτες που ίδρυσαν το χωριό Αρχάγγελος, προέρχονταν από χωριά του Δ. Πόντου, κοντά στην τουρκική κωμόπολη Αγιατζίκ, 48 χλμ. Δ-ΝΔ της Σινώπης, 90 χλμ. ΒΑ. της Κασταμονής και 68 χλμ. Α. της αρχαίας παραλιακής πόλης τους Δ. Πόντου Ινέπολης (Ιωνόπολη). Τα χωριά αυτά ήταν το Αϊαντόν, η Μόρζα, η Τόσος, το Γιαλού, το Χελαντού, η Ταϊστα, το Καρσού και το Πινέφ, όλα ελληνικά χωριά. Βρίσκονταν κοντά στη Μαύρη θάλασσα, αλλά παραλιακό ήταν μόνο το Γιαλού. Τα άλλα ήταν χτισμένα σε υψώματα σε μικρή απόσταση από τη θάλασσα τριγυρισμένα από δάση με καστανιές. Η γλώσσα που μιλούσαν εκεί οι Έλληνες ήταν υποχρεωτικά η τουρκική, όμως λάτρευαν ελεύθερα τη θρησκεία τους. Σε άλλα από αυτά τα χωριά ο πληθυσμός ήταν αμιγώς ελληνικός, σε άλλα κατοικούσαν και Τούρκοι.

Οι Έλληνες αυτών των χωριών έζησαν κάθε τραγική στιγμή της ελληνοτουρκικής σύγκρουσης των αρχών του 20ού αιώνα που κορυφώθηκε με τη λήξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και το τέλος του μικρασιατικού πολέμου. Οι άνδρες υποχρεώθηκαν σε πολύχρονη θητεία στον τουρκικό στρατό ή επάνδρωσαν τα τάγματα εργασίας των Τούρκων. Πολλοί δεν κατόρθωσαν ποτέ να ξαναδούν τις οικογένειές τους. Κάποιοι πάλι συμμετείχαν στο αντάρτικο του Πόντου (1914-1922), με επίκεντρο στο Δυτικό Πόντο την Πάφρα.

Τα γυναίκοί τους και οι γεροντότεροι υπέστησαν τις υποχρεωτικές μετακινήσεις προς τα ενδότερα τις Τουρκίας,

το 1916 και το 1918. Με την επιστροφή στις εστίες τους, μετά από λίγους μήνες έβρισκαν τα σπίτια τους λεπλατημένα και άλλα κατοικημένα από Τούρκους. Η προσπάθειά τους να ξαναρχίσουν τη ζωή τους στον τόπο τους διακόπηκε οριστικά μετά την Μικρασιατική κατα-

στροφή. Τους επέτρεψαν να πάρουν μαζί τους μόνο ό,τι μπορούσαν να κουβαλήσουν. Σύμφωνα με άλλη μαρτυρία τους κατέταξαν σε ομάδες ανά ενορία και τους οδήγησαν στα λιμάνια της Ινέπολης και της Σινώπης.

Πρώτος σταθμός τους ήταν η πόλη

της Πρέβεζας. Τους οδήγησαν στην περιοχή Βρυσούλα. Εκεί είχε ελαιώνες και πολλά κουνούπια. Οι πρόσφυγες ζήτησαν να ξαναμπουν στα καράβια που δεν είχαν φύγει ακόμα, να μεταφερθούν αλλού. Τους πήγαν στην Ιθάκη. Περίπου 500 άνθρωποι. Εγκαταστάθηκαν στο γηροκομείο και σε ένα σχολείο. Έμειναν 7-8 μήνες. Έγινε καταγραφή πληθυσμού, χωρισμός των ανθρώπων σε «αστικούς και γεωργούς». Οι αγρότες προβλέπονταν να σταλούν σε αγροτικές περιοχές, οι αστικοί στις πόλεις. Στην Ιθάκη μην μπορώντας να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες συχνά κατέφευγαν σε αρπαγές από χωράφια και αγρούς. Η ανυπόφορη κατάσταση για ντόπιους και πρόσφυγες τους έκανε να ψάξουν για μονιμότερη εγκατάσταση. Δημιουργήθηκαν επιτροπές για να εξετάσουν τα μέρη και να επιλέξουν, που θα εγκατασταθούν.

Γύρισαν στην περιοχή της Πρέβεζας. Έφθασαν στο μέρος που σήμερα βρίσκονται τα χωριά Σινώπη και Αρχάγγελος. Από την Τριανταφυλλιά της Σινώπης, όπου σταμάτησαν για 24 ώρες, ερευνήσαν την γύρω περιοχή. Το σημείο που σήμερα βρίσκεται ο Αρχάγγελος, οι πρόσφυγες θεώρησαν το κατάλληλο για να χτίσουν το νέο τους χωριό, αφού εκεί υπήρχαν αρκετά εύφορα χωράφια για τη γεωργία, ξυλεία, νερό κι ένα εκκλησάκι του Αγίου Αθανασίου, παλιό μοναστήρι.

Επέστρεψαν στην Ιθάκη και ξαναγύρισαν στα μέρη αυτά 80 οικογένειες. Τον Σεπτέμβριο του 1923 εγκαταστάθηκαν στην περιοχή που σήμερα υπάρχει ο Αρχάγγελος. Το κράτος μοίρασε αντίσκηνα, ένα σε κάθε δύο μικρές οικογένειες, ένα σε κάθε πολυμελή οικογένεια. Επί τρία χρόνια ζούσαν μέσα στις σκηνές στην περιοχή του ποταμιού δυτικά από το σημείο που επρόκειτο να γίνει το χωριό. Εκεί η περιοχή ήταν βαλτώδης, υπήρχαν κουνούπια, η ελονοσία θέριζε τους πρόσφυγες. Τελικά έμειναν 40 οικογένειες από τις 80 και 15 περίπου έφυγαν για άλλες περιοχές. Οι 40 οικογένειες που προέρχονταν από τα ίδια χωριά της Μ. Ασίας θα δημιούργησαν τον Αρχάγγελο.

Αρχικά το χωριό ονομάστηκε Αγιαντζίκ, σε ανάμνηση των χαμένων πατρίδων. Καθώς οι κάτοικοί του προέρχονταν από διαφορετικά χωριά, το όνομα που τους συνέδεε ήταν αυτό της μεγαλύτερης πόλης κοντά στην οποία ήταν χτισμένα τα χωριά τους στην Τουρκία. Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο καθιερώθηκε το όνομα Αρχάγγελος, ως πλησιέστερη μετάφραση του τουρκικού Αγιαντζίκ.

Ύστερα από πολλές προσπάθειες βρέθηκε καλό, πόσιμο νερό το 1927. Στάλθηκε στο χμείο για εξέταση και αμέσως δόθηκε διαταγή να κτιστεί υδραγωγείο με προϋπολογισμό 500.000. Τα μισά χρεώθηκαν οι χωρικοί και τα άλλα μισά το κράτος. Αργότερα το κράτος μοίρασε εργαλεία και ζώα στους πρόσφυγες.

Το 1926 άρχισαν να χτίζονται τα πρώτα σπίτια με ξυλεία που δόθηκε από το κράτος. Δόθηκε ανά δύο οικογένειες ξυλεία για ένα σπίτι. Μια οργάνωση εταιρεία, ύστερα από δημοπρασία, ανέλαβε να χτίσει τα σπίτια του χωριού. Οι χωρικοί χρεώθηκαν 50 λίρες για κάθε σπίτι και 50 λίρες για κάθε

χωράφι. Τα σπίτια που χτίστηκαν σάπιαν και καταστράφηκαν γρήγορα γιατί η ποιότητά κατασκευής ήταν πολύ κακή. Αργότερα οι χωριανοί έχτισαν άλλα μόνιμα τους. Σε κάθε οικογένεια μοιράστηκαν 39 στρέμματα γης τα οποία χρεώθηκαν. Για να εξοφλήσουν τα χρέη τους οι χωρικοί συνεργάστηκαν δουλεύοντας όλοι μαζί. Πολλοί κυρίως γέροντες και παιδιά έχασαν τη ζωή τους από τις άθλιες συνθήκες ζωής και τις αρρώστιες. Στη συνέχεια στόχος των προσφύγων έγινε η βελτίωση των συνθηκών της ζωής τους. Τα χρέη ήταν υπερβολικά για τα πενιχρά εισοδήματά τους. Εξοφλήθηκαν στην κατοχή όταν έπαψαν οι εισαγωγές και εξαγωγές του κράτους και πληθωρίστηκε το χρήμα.

Με τη γεωργία παράγαν πολλά είδη για προσωπική χρήση και πώληση στα γύρω χωριά, όπως σιτάρι, καλαμπόκι, ρύζι, όσπρια και όλα τα κηπευτικά. Μετά το 1950 άρχισε η δενδροκαλλιέργεια.

Μετά την ίδρυση του χωριού κάποιο από τα χωράφια απαλλοτριώθηκαν από το ελληνικό κράτος και μοιράστηκαν στους πρόσφυγες. Οι ντόπιοι, κυρίως Σαρακατσάνοι στην καταγωγή, ασχολούνταν με την κτηνοτροφία μένοντας είτε στις στάνες τους είτε στο χωριό. Ήταν υποχρεωμένοι για να μείνουν στο χωριό να γίνουν μόνιμοι κάτοικοι Αρχαγγέλου, διαφορετικά μπορούσαν να μείνουν για ένα μόνο χρόνο, βάσει ενός ενοικιστάσιου. Το ενοικιστάσιο καταργήθηκε το 1963 και πολλοί εγκαταστάθηκαν μόνιμα στο χωριό.

Οι πρόσφυγες 1ης γενιάς στον Αρχάγγελο μιλούσαν την τουρκική γλώσσα, με δυσκολία έμαθαν τα ελληνικά. Οι νέοι με την ίδρυση του σχολείου το 1930 άρχισαν να διδάσκονται την ελληνική γλώσσα από τον δάσκαλο του χωριού, που τα πρώτα χρόνια πλήρωναν οι ίδιοι οι χωρικοί. Το 1924 δάσκαλος στον Αρχάγγελο τοποθετήθηκε ο Αβραμίδης Παρασκευάς, πρόσφυγας από την Καισάρεια. Δίδαξε τα γράμματα, την ελληνική γλώσσα, σε όλα τα παιδιά του χωριού και των περιοίκων μέχρι το 1950 περίπου. Παράλληλα πρόσφερε τις ιατρικές του γνώσεις, καθώς είχε σπουδάσει ιατρική στη Γαλλία.

Ο πρώτος ιερέας και πνευματικός πατέρας του χωριού, πρόσφυγας και αυτός, ήταν ο Τουμανίδης Κωνσταντίνος.

Τα χωριά των κατοίκων του Αρχαγγέλου στην Τουρκία όπως αναφέρθηκε βρίσκονταν κοντά στη θάλασσα του Πόντου, σε μια περιοχή που σύμφωνα με τις ιστορικές έρευνες βρίσκεται λίγο έξω από τα όρια του ιστορικού Πόντου, ο οποίος στα δυτικά του όρια περιλαμβάνει την ανεξάρτητη Διοίκηση της Σινώπης (τουρκική διοικητική διαίρεση) και κάποια τμήματα του νομού Κασταμονής. Οι Έλληνες εκεί δεν μιλούσαν την ποντιακή γλώσσα, δεν φορούσαν ποντιακές φορεσιές. Πολιτιστικά υπήρχαν επαφές με τον Πόντο, παράλληλα με την Καππαδοκία & την Κωνσταντινούπολη. Τα τραγούδια τους ήταν στην τουρκική γλώσσα, μιλούσαν για τον έρωτα, τους αγώνες των Ελλήνων, κυρίως για τον πόνο του πρόσφυγα, τον ξεριζωμό, γι' αυτό οι αμανέδες ήταν οι αγαπημένοι ρυθμοί τους. Χάρησαν καρσιλαμάδες, τσιφτετέλια, ζειμπέκικα.

Κατά το 1960 πολλοί νέοι έφυγαν,

για καλύτερη τύχη, στο εξωτερικό. Οι περισσότεροι μένουν μέχρι σήμερα εκεί, κάποιοι έχουν επιστρέψει.

Οι ιδρυτές του χωριού

Σύμφωνα με τον κτηματολογικό πίνακα της τοπογραφικής υπηρεσίας του Υπουργείου Γεωργίας του 1936 στο συνοικισμό Αρχαγγέλου Πρέβεζας διανεμήθηκαν κλήροι στους παρακάτω πρόσφυγες, οι οποίοι μαζί με τις οικογένειές τους αποτελούν τους πρώτους κατοίκους του χωριού και συνεπώς είναι οι ιδρυτές του:

Αβραμίδης Παρασκευάς
Βασιλειάδης Ιωάννης
Ελευθεριάδης Κυριάκος
Ισπόγλου Βασίλειος
Ισπόγλου Γεώργιος
Ισπόγλου Ιωάννης
Ισπόγλου Κωνσταντίνος
Ισπόγλου Παρασκευάς
Καλαϊτζόγλου Ιωάννης
Καρασάββα Κυριακή
Καρασάββας Κωνσταντίνος
Καρασάββας Νικόλαος
Κοτένογλου Αντώνιος
Κοτένογλου Γεώργιος
Κοτένογλου Ελευθέριος
Κοτένογλου Χαράλαμπος
Κουγιουμτζόγλου Ιωάννης
Κωνσταντινίδης Παρασκευάς
Μακροβασίλης Αντώνιος
Μακροβασίλης Γεώργιος
Ντεμιρτζόγλου Γεώργιος
Πεγκλίδης Γεώργιος
Σαρηγιαννίδης Ιωάννης
Σαρηγιαννίδης Κυριάκος
Σαρηγιαννίδης Κωνσταντίνος
Σαρηγιαννίδης Νικόλαος
Σαρηγιαννίδης Σάββας του Κ.
Σαρηγιαννίδης Σάββας του Παρασκευά
Σοφόπουλος Γεώργιος
Σοφόπουλος Ελευθέριος
Σοφόπουλος Παρασκευάς
Συβρίδης Αντώνιος
Συβρίδης Νικόλαος
Τουμανίδης Αναστάσιος
Τουμανίδης Κωνσταντίνος
Τσενικλόγλου Ελευθέριος
Τσενικλόγλου Ιωάννης
Τσενικλόγλου Κυριάκος
Τσενικλόγλου Φώτιος
Χατζηπέτρος Νικόλαος

Όλα όσα αναφέρονται παραπάνω είναι στοιχεία, που συγκεντρώθηκαν από συνεντεύξεις, που έδωσαν στον Σοφόπουλο Παύλο οι πρόσφυγες Ιης γενιάς: Κωνσταντινίδης (Κοτένογλου) Χαράλαμπος και Κοτένογλου Αντώνιος (1983), Τσενικλόγλου Κώστας (3-8-2003) και Κοτένογλου Γιώργος (18-1-2004 & 26-7-2004).

Για να μπορέσει να επιβιώσει η κοινωνία των προσφύγων μέσα από τόσες κακουχίες και βάσανα έπρεπε να βρουν κάποια διέξοδο: αυτή δεν ήταν άλλη από το τραγούδι, τα γλέντια. Τραγούδια εύθυμα αλλά και λυπητερά, γλέντια πολλά παρόλα τα βάσανα τους, γλέντια που εκτός από τα καθιερωμένα, γιορτές, Πάσχα, Χριστούγεννα, πραγματοποιούνταν σε καθημερινές συναντήσεις χωρίς συγκεκριμένη αφορμή, αρκεί να υπήρχε το απαραίτητο συζάκι. Μετά την εγκατάστασή τους στον ελληνικό χώρο διατήρησαν τα έθιμα που είχαν στην Τουρκία.

Το βράδυ της παραμονής της πρωτοχρονιάς οι νοικοκυρές έφτιαχναν πίτες, χαλβά, κοτόπουλο. Όταν όμως έπρεπε να φτιάξει το φαγητό της ημέρας κατά τη συνήθεια πίτα, δεν είχε νερό και έπρεπε να πάει στη δεξαμενή του χωριού να φέρει φρέσκο νερό. Έπαιρνε μαζί της ένα κομμάτι πίτα, λίγο χαλβά κι ένα κλαράκι ελιάς. Αν στη βρύση δεν υπήρχε τίποτε «θα γέμιζε το αγγείο της και θα έφευγε, αφήνοντας εκεί την πίτα και τον χαλβά μαζί με την ελιά».

Η δεύτερη νοικοκυρά που θα έρχονταν έχοντας κι αυτή τα ίδια πράγματα, έπρεπε ν' αφήσει τα δικά της, να πάρει αυτά που βρήκε και να φύγει. Αυτό συνέχιζόταν ως ξημερώματα. Τότε πριν ακόμα χαράξει ο παπάς χτυπούσε την καμπάνα. Στο δρόμο για την εκκλησία απόφευγαν να δουν τον κάθε άνθρωπο γιατί δεν μπορούσαν να ξέρουν αν ήταν τυχερός ή όχι.

Όλη η οικογένεια έπρεπε πρώτα να δει τα εικονίσματα της εκκλησίας, μετά τους άλλους για να πάει καλά η χρονιά. Αν συναντούσε κάποιον στο δρόμο σκέφτονταν, ότι αν δεν πάει καλά η χρονιά «θα φταίει αυτός ο γρουσουζής». Στην εκκλησία οι νοικοκυρές

έφεραν χαλβά, πίτες και ύστερα από τη λειτουργία έτρωγαν όλοι μαζί οι χωριανοί. Αυτή η συγκέντρωση ήταν αφορμή για τραγούδια της ημέρας, κάλαντα, χαρούμενους σκοπούς για το καλό του χρόνου.

Την ημέρα των Φώτων έρχονταν το σταυρό στο ποτάμι του χωριού. Αυτός που θα έπιανε το σταυρό γυρνούσε μαζί με τον παπά όλο το χωριό. Ο κόσμος προσκυνούσε και έδινε λεφτά ή άλλα δώρα. Συνήθως πριν ριχτεί ο σταυρός στο νερό γινόταν δημοπρασία του σταυρού. Αυτός που θα έδινε τα περισσότερα χρήματα γινόταν ο νονός του Χριστού, που βαπτίζονταν τη μέρα εκείνη. Τα λεφτά πήγαιναν στην εκκλησία.

Την ίδια ημέρα γινόταν καρναβάλι. Τρία ως τέσσερα άτομα αποτελούσαν κάποια καμπάνια με όργανα. Συνήθως παρίσταναν το γαμπρό και τη νύφη. Πήγαιναν από σπίτι σε σπίτι. Πρώτος πήγαινε ο αρχηγός. Χτυπούσε την πόρτα και αφού άνοιγε ο οικοδεσπότης ακολουθούσε ο παρακάτω διάλογος:

«- Ποιος είναι;
- Καλησπέρα. Χρόνια πολλά.
- Χρόνια πολλά.
- Θα μας επιτρέψετε να σας κά-

νομε ένα χορό εδώ πέρα;
- Βεβαίως, μπράβο, περάστε.»

Έμπαιναν μέσα ο γαμπρός και η νύφη, ντυμένοι αστεία, ακολουθούσαν τα όργανα, βιολί ντέφι. Τραγουδούσαν, χόρευαν, όλοι μαζί, νοικοκυραίοι και η κομπανία. Έφευγαν και πήγαιναν σε άλλο σπίτι γυρίζοντας όλο το χωριό μέχρι το πρωί. Αυτό το έθιμο μ' αυτή τη συγκεκριμένη κομπανία λέγονταν νεογάμπρια.

Άλλη κομπανία παρίστανε κάτι διαφορετικό όπως ένας παπάς με καλάθι για καλυμμαύκι, κουβέρτα για ράσο, ένα μικρό παιδί με τον κουβά κι ένα κλαρί για αγιασμό ψάλλοντας το «εν Ιορδάνη βαπτισζόμεν σου κύριε». Ένα κωμικό σκετς που προκαλούσε τα γέλια, την ευθυμία και το τραγούδι. Στις απόκριες δεν υπήρχε το έθιμο της μασκαράτας στο χωριό αυτό, παρά μόνο άρχιζε η νηστεία της σαρακοστής.

Την Μεγάλη Εβδομάδα, ειδικότερα τη Μεγάλη Παρασκευή μετά την περιφορά του επιταφίου γύρω από το χωριό και τρεις φορές γύρω από την εκκλησία, όταν έπρεπε να ξαναμπει ο επιταφιος στο ναό η πόρτα ήταν κλειστή. Γίνονταν τότε ένας διάλογος ανάμεσα στον παπά που ήταν απ' έξω και κάποιον ψάλτη που ήταν μέσα και παρίστανε τον άπιστο. Με το διάλογο αποδεικνύονταν η δύναμη του Χριστού και άνοιγε η πόρτα.

Τη δεύτερη μέρα του Πάσχα γίνονταν η λειτουργία της λαμπρής και στην Τούρκικη γλώσσα. Την ίδια μέρα μετά την εκκλησία γινόταν γλέντι με όλες τις οικογένειες του χωριού στο χώρο της. Μετά συνεχιζόταν το γλέντι από σπίτι σε σπίτι επί τρεις ημέρες. Το πρώτο όμως γλέντι γινόταν μετά τη λειτουργία με τον παπά τους ψάλτες, το καθιερωμένο τσούγκρισμα των αυγών και τα κουλούρια.

Τις 2 Μαΐου, ημέρα του Αγίου Αθανασίου, το χωριό γιορτάζει και γίνεται πανηγύρι. Μετά τη λειτουργία συγκεντρώνονταν σε κάθε σπίτι γνωστοί και συγγενείς, γλεντούσαν με εύθυμα τραγούδια, χορούς. Την ίδια ημέρα, κατά το βράδυ, όλο το χωριό συγκεντρώνονταν στο χώρο της πλατείας, όχι στα καφενεία, σαν μια οικογένεια και το γλέντι συνεχιζόταν με όργανα, μέχρι το πρωί. Οι βασικοί χοροί των Μικρασιατών ήταν ο Καραϊλαμάς και το Τσιφτετέλι. Τραγουδούσαν στην ελληνική και στην τουρκική.

Χαρακτηριστικό των προσφύγων ήταν η αλληλεγγύη, η αλληλοβοήθεια. Την εποχή του θερισμού για πιο εποικοδομητική και γρήγορη εργασία, δούλευαν όλοι μαζί σ' ένα χωράφι, μέχρι να τελειώσουν με την ομαδική τους εργασία όλα τα χωράφια.

Η σκληρή δουλειά, από την ανατολή μέχρι τη δύση του ήλιου, συνοδευόταν από τραγούδια εύθυμα, με γενικό περιεχόμενο, τραγούδια που γνώριζαν όλοι και τραγουδούσαν σε κάθε γλέντι ή συγκέντρωση. Στη διάρκεια του καλοκαιριού, για το ξεφλούδισμα του καλαμποκιού γίνονταν νυχτέρια από σπίτι σε σπίτι πάντα με ομαδική εργασία. Η δουλειά συνοδευόταν από γνωστά σε όλους τραγούδια, παροιμίες αινίγματα, περιπαικτικούς διαλόγους. Οι παλιότεροι που δεν γνώριζαν τα ελληνικά, τραγουδούσαν τα τραγούδια που έφεραν

από την Τουρκία. Οι νεώτεροι, γνώστες της ελληνικής γλώσσας, ήξεραν τα ελληνικά τραγούδια, που τραγουδιόταν στο χώρο της Ηπείρου.

Την ημέρα της Ζωοδόχου Πηγής, τα τρία γειτονικά χωριά, Αρχάγγελος, Σινώπη, Σαμψούντα, συγκεντρώνονταν στο ομώνυμο ερημοκλήσι της περιοχής και γινόταν διαγωνισμός πάλης ανάμεσα στους πιο δυνατούς άνδρες των τριών χωριών.

Ο Χαράλαμπος Κωνσταντινίδης ήταν ο πρώτος παλαιστής της περιοχής, απίτητος για πολλά χρόνια. Ο νικητής έδινε την τιμή στο χωριό του να είναι το πρώτο ανάμεσα στα τρία χωριά για ένα χρόνο. Μετά την πάλη γιορτάζονταν με τραγούδια και γλέντι η επιτυχία του πιο δυνατού. Το έθιμο αυτό καταργήθηκε το 1950, ύστερα από παρεξήγηση ανάμεσα στους παλαιστές, που κατέληξαν στα δικαστήρια.

Στους γάμους, μετά την τελετή και το καθιερωμένο γλέντι στο σπίτι με όλους τους συγγενείς, συνήθιζαν να πηγαίνουν κατά τα ξημερώματα στη βρύση του χωριού. Η νύφη έπαιρνε νερό, έδινε να πιούν όλοι οι καλεσμένοι.

Ανεβαίνοντας προς την παλιά πλατεία του Αρχαγγέλου, χτισμένος στο υψηλότερο σημείο του, βρίσκεται ο ναός του Αγίου Αθανασίου, ο οποίος υπήρχε πολύ πριν από την ίδρυση του χωριού. Οι μαρτυρίες γερόντων, που ανήκαν στους ιδρυτές του χωριού αναφέρουν, ότι στο συγκεκριμένο σημείο βρισκόταν ήδη ένα εκκλησάκι, την χρονολογία κατασκευής του οποίου δεν γνώριζαν.

Σύμφωνα με το βιβλίο «Δοκίμιον Ιστορικών Περί Άρτης και Πρεβέζης», η Μονή του Μεγάλου Αθανασίου χρονολογείται από τον 18ο αιώνα, αποτελώντας ιδιοκτησία του Νικολάου Τσιοβάρα. Μάλιστα, πίσω από το άγιο Βήμα υπήρχε τάφος στον οποίο πιθανολογείται ότι βρισκόταν θαμμένο το σώμα του ιδρυτή. Ο ναός έμεινε απροσώτετος έως το 1872, οπότε διορίστηκε από τον Μητροπολίτη ως επιστάτης ο Ιωάννης Καλαντζής. Εκείνη την εποχή η μονή πήρε την ονομασία «ο άγιος Αθανάσιος εἰς τὰς Καμάρας».

Σήμερα ο ναός του Αγίου Αθανασίου βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση και λειτουργεί κανονικά. Η εκκλησία, ωστόσο, δεν γιορτάζει στις 18 Ιανουαρίου (ημερομηνία κατά την οποία τελείται η μνήμη του Αγίου Αθανασίου), αλλά στις 2 Μαΐου. Ο λόγος έχει να κάνει προφανώς με τις καιρικές συνθήκες, οι οποίες την άνοιξη ευνοούν περισσότερο τη διεξαγωγή του καθιερωμένου έως και σήμερα πανηγυριού, το οποίο παλαιότερα γινόταν στην πλατεία του χωριού. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί, πως από το 2003 διεξάγονται στον χώρο της εκκλησίας και μαθήματα βυζαντινής μουσικής.

Πηγές:

«Δοκίμιον Ιστορικών Περί Άρτης και Πρεβέζης», Σεραφείμ Ξενοπούλου του Βυζαντίου, Εν Αθήναις 1884. Έκδοση Μουσικοφιλολογικού Συλλόγου Άρτας «Σκουφάς», Άρτα 1986.

archangelos.net
el.wikipedia.org

Αδελφότητα Πηγιωτών Άρτας. Ένα δυναμικό Σωματείο

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΠΗΓΙΩΤΩΝ ΑΡΤΑΣ ΕΤΩΝ 2019-2022

Αγαπητοί Συγχωριανοί. Είναι αυτονόητο ότι η θητεία του προηγούμενου Δ.Σ. συνέπεσε με την έξαρση της Πανδημίας του COVID19 με αποτέλεσμα να μην πραγματοποιηθούν καθιερωμένες εκδηλώσεις, όπως ο ετήσιος χορός της Αθήνας, οι εκδηλώσεις των Απόκρεω στο χωριό και οι καλοκαιρινές εκδηλώσεις. Ήμασταν σχεδόν σε αδράνεια. Πλην όμως η δραστηριότητα της Αδελφότητας στην διάρκεια αυτής της θητείας δεν υστέρησε σε επίπεδο ενεργειών, δράσεων και παρεμβάσεων σε πολιτιστικό επίπεδο. Παρακάτω ενδεικτικά αναφέρουμε τις δραστηριότητες της Αδελφότητας κατά το διάστημα 2019-2022.

ΔΡΑΣΕΙΣ - ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Σε συνεργασία με τον δήμο Γ. Καραϊσκάκη συνδιοργανώσαμε τις επίσημες ετήσιες εκδηλώσεις της 23ης Αυγούστου στο Σέλτσο και τις εκδηλώσεις μνήμης του Απριλίου επίσης στο Σέλτσο.

Σε δύο από αυτές συμμετείχε και Σωματείο Απογόνων Σουλιωτών της Ναυπάκτου με επικεφαλής την Πρόεδρό της κ. **Μαρία Σαγώνα**. Μαζί τους παρόμοια εκδήλωση έγινε τον Σεπτέμβριο του 2021 σε μια άκρως συγκινητική ατμόσφαιρα. Επίσης σε συνεργασία με την Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία διοργανώσαμε την εκδήλωση Ηπειρώτικες Όχθες 2020 και δύο εκδηλώσεις με θέμα την Αναστίλωση της γέφυρας Κοράκου με πρωτοβουλία του συμπατριώτη μας **Αντώνη Κοσσυβάκη** στελέχους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Ο πρωτομάστορας **Θανάσης Πάραβος** στην παρουσίαση του μοιωμάτος της γέφυρας Κοράκου

στο χώρο τη θρυλικής γέφυρας Κοράκου, με μεγάλη επιτυχία. Συμμετείχαμε το 2019 προ κορωνοϊού στις εκδηλώσεις της Ημέρας Ευρωπαϊκής Μουσικής που πραγματοποιήθηκε στην Κεντρική πλατεία Πηγών και στη Ιερά μονή Σέλτσου.

Η Αδελφότητα συνέβαλε αποφασιστικά για να γίνει και το μοιωμά της θρυλικής γέφυρας και πλησίον αυτής το οποίο κατασκεύασε ο Πρωτομάστορας της Γέφυρας της Πλάκας Αθανάσιος Πάραβος και στην οποία βοήθησαν και συγχωριανοί μας μαστόροι. Για τα εγκαίνια της από την επιτροπή Αναστίλωσης και την Πρωτοβουλία φορέων και πολιτών για την ανάδειξη και προστασία της Κοιλιάδας του Αχελώου με την στήριξη του Ευρωπαϊκού Γραφείου στην Αθήνα διοργανώθηκε εκδήλωση με μεγάλη επιτυχία κατά την οποία ο Περιφερειάρχης Ηπείρου κ. **Καخرμάνης** δεσμεύτηκε να αναλάβει την πρωτοβουλία της Αναστίλωσης. Ελπίζουμε να πάνε όλα καλά γιατί από τις κρατικές αρχές έχουμε απογοητευτεί. Θα συνεχίσουμε με την ίδια ένταση τον αγώνα μας σε συνεργασία και με τους Αργιθεάτες. Αυτό έγινε για να αποτελέσει πρόκριμα και πρόκληση για

την αναστίλωση της Γεφυρας.

Συμμετείχαμε ενεργά και με ένταση στις προσπάθειες για την αποτροπή έγκρισης της Περιβαλλοντολογικής Μελέτης του φράγματος Αυλακίου, γιατί αυτό αποτελεί την ολική καταστροφή της Κοιλιάδας του Αχελώου, όλου του τόπου μας. Για το λόγο αυτό κάναμε συνεχείς παραστάσεις στους αρμόδιους φορείς και συμμετείχαμε στην Ημερίδα της Επισκοπής Βραγγιανών της 12-8-2022 όπου με ψήφισμά τους οι Αργιθεάτες και οι Ραδοβιζινοί εξέφρασαν την αντίθεσή τους σε αυτό το καταστροφικό έργο. Το θέμα είναι ακόμη σε εκκρεμότητα.

Συμβάλαμε αποφασιστικά στην ανάδειξη του Αρχαιολογικού πλούτου της περιοχής μας όπου διαχρονικά υπήρχε συνεχής κατοίκηση κατά τους Αρχαιολόγους από την εποχή των Αθαμάνων και της Αρχαίας Τετραφυλλίας και Αργιθέας. Ειδικότερα στον Οικισμό του Αγίου Βασιλείου υποδείξαμε τον Μάιο του 2019 στις αρχαιολογικές υπηρεσίες της Άρτας ταφικό μνημείο που έφεραν στο φως νεοροφαγίες. Με συστηματική αρχαιολογική εκσκαφή αποσπάστηκε ολόκληρος σκελετός προϊστορικής εποχής.

Με ενέργειες της Αρχαιολογικής υπηρεσίας και δαπάνη της Αδελφότητας Πηγιωτών έγινε ραδιοχρονολόγηση με τη μέθοδο Άνθρακα 14 σε εργαστήριο της Γερμανίας και βρέθηκε ότι είναι 4000 χιλιάδων χρόνων ήτοι 1800-1990 π.Χ. Εποχής των αρχαίων Αθαμάνων. Η Αδελφότητα ανέλαβε την πληρωμή της εξέτασης αυτής μέσω του Δημοκρίτειου Κέντρου Ερευνών, διότι σε αντίθετη περίπτωση αυτό δεν θα ήταν εφικτό σε βάθος τετραετίας ή και ποτέ. Έτσι έχουμε πλέον με τη σφραγίδα της Επιστήμης χρονολογικό σημείο αναφοράς της περιοχής προ του 2000 π.Χ.

Κατά τους Αρχαιολόγους η θέση αυτή του Αγίου Βασιλείου είναι πολύ σημαντική. Ανάμεσα στις τρεις πανελλαδικά. Επίσης εφέτος πάλι με ενέργειές μας ανασύρθηκε με την συνδρομή της ΕΜΑΚ Ιωαννίνων και Αρχαιολόγων πιθάρι μεγάλου μεγέθους που ανήκει στην ίδια εποχή. Τον Αύγουστο του 2019 διοργανώσαμε Αρχαιολογική ενημερωτική ημερίδα στο χωριό μας σε συνεργασία με την Αρχαιολογική υπηρεσία Άρτας. Επίσης κάναμε παρέμβαση για να καθαριστεί η στήλη των Πηγών του 4ου Π.Χ αιώνα που βρέθηκε το 2009 στα Μοναστρέλια στη Σιούρενα. Η Παρουσίασή της θα γίνει επίσημα και σε κατάλληλο τόπο και χρόνο. Αυτή αποτελεί μοναδικό εύρημα σε πανελλήνια κλίμακα. Έτσι η Λαξευτή Σαρκοφάγος ο Σκύφος των Αθαμάνων, ο σκελετός, το πιθάρι και η Στήλη των Πηγών είναι τα σημαντικότερα ευρήματα και μοναδικά της περιοχής μας εκτός Αμβρακίας. Απομένει η ανακάλυψη του ως Αρχαιολογικού χώρου, η περιφράξή του και η συστηματική εκσκαφή για την ανάδειξη του χώρου αυτού.

Η ανακάλυψη του κτιρίου του Ιστορι-

κού και λαογραφικού Μουσείου και του περιβάλλοντος χώρου που στεγάζεται στο πρώην δημοτικό Σχολείο μετά από οκτώ χρόνια εκκρεμότητας και προβλημάτων, μπαίνει στο τελικό στάδιο αφού την άνοιξη θα εγκατασταθεί ο νέος ανάδοχος του έργου.

Με παρέμβασή μας και σε συνεργασία με τον δήμαρχο και τον Πρόεδρο της τοπικής Κοινότητας Πηγών προμηθευτήκαμε εκτυπωτή LASER τελευταίας τεχνολογίας για την υποστήριξη του Η/Υ που τοποθέτησε η Αδελφότητα Πηγιωτών στο Κοινοτικό γραφείο για την εξυπηρέτηση των χωριανών μας και του Αγροτικού Ιατρείου Πηγών στην συνταγογράφηση ή την Τηλεϊατρική, αν χρειαστεί.

Επίσης με προσφορές φίλων μας και μελών του Συλλόγου μας σε οπτικοακουστικό υλικό η Αδελφότητα έχει την δυνατότητα κάλυψης των εκδηλώσεών της.

Το σημαντικότερο όλων που κατατάσσει πλέον την Ι. Μονή Σέλτσου στους επίσημους Ιστορικούς τόπους είναι η Καθιέρωση της 23ης Αυγούστου ημέρα μνήμης της θυσίας των Σουλιωτών ως Επίσημης εορτής του Δήμου Γ. Καραϊσκάκη με προεδρικό Διάταγμα. Αυτό έγινε με ενέργειες της Αδελφότητας Πηγιωτών αφού κατέθεσε πρόταση στον δήμο Γ. Καραϊσκάκη και ο δήμος την ενέκρινε. Ακολούθησε κατάθεση εκ μέρους μας φακέλου στο Υπουργείο Εσωτερικών. Έτσι η Αδελφότητα με συλλογικές διαχρονικές ενέργειες πέτυχε για το χωριό μας αφ ενός μεν το 2010 την Καθιέρωση των Πηγών ως Ιστορική Έδρα του δήμου αφετέρου δε το 2022 την καθιέρωση ως επίσημη Εορτή του δήμου μας την 23η Αυγούστου.

Με παρεμβάσεις μας στην Περιφέρεια Ηπείρου και σε συνεργασία με τον δήμο και την Τοπική Κοινότητα Πηγών πετύχαμε την ολοκλήρωση της Ταιμντόστρωσης του δρόμου για το Σέλτσο, την ηλεκτροδότηση της Ι. Μονής με δαπάνη Περιφέρειας Ηπείρου και την Βελτίωση του δρόμου Άρτας Καρδίτσας από Κερασιά μέχρι Γέφυρα Κοράκου. Παραλείπουμε -χάρην συντομίας χρόνου- πάρα πολλές ενέργειες και παρεμβάσεις στις οποίες η Αδελφότητα δήλωσε το παρόν της, καθόλη την διάρκεια της θητείας μας. Συμμετείχαμε σε κοινές δράσεις της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας, της Ομοσπονδίας Ραδοβιζινοί Άρτας και άλλων Πολιτιστικών φορέων.

Ευχαριστούμε όλους όσους με οποιοδήποτε τρόπο βοήθησαν στις δράσεις και το έργο της Αδελφότητας και ποιο πολύ τα ανώνυμα μέλη μας ιδιαίτερα νέους και παιδιά, που προσέτρεχαν σε κάθε δράση μας με προθυμία. Τέλος ευχαριστούμε πολύ τα μέλη του απερχομένου διοικητικού Συμβουλίου για την συμμετοχή τους και την πολύτιμη βοήθειά τους στις δράσεις της Αδελφότητας και στην λειτουργία της ως Πολιτιστικό σύλλογο.

Με την συνεργασία και συνεννόηση στο πλαίσιο των δυνατοτήτων και της συγκυρίας της Πανδημίας θα έλεγε κάποιος αντικειμενικά ότι πετύχαμε παρά πολλά πράγματα χρήσιμα σπουδαία και επωφελή για το χωριό μας. Απομένει η συνέχεια της προσπάθειάς μας με τον ίδιο ζήλο.

Κοιλιάδα απίστευτης ομορφιάς. Ακατάπαστος ο αγώνας να μην βυθιστεί από το απειλούμενο φράγμα

Συγκροτήθηκε σε σώμα το νέο Διοικητικό Συμβούλιο στην Αδελφότητα Πηγιωτών Άρτας

Η συγκρότηση έχει ως εξής:

Χρήστος Καπερώνης: Πρόεδρος
Δημήτριος Καλόγιας: Αντιπρόεδρος - Υπεύθυνος Δημοσίων Σχέσεων
Ευαγγελία Καρακώστα: Γραμματέας
Βύρων Μπαλάσκας: Ταμίας
Φωτεινή Φώτου: Υπεύθυνη εκδηλώσεων Πηγών
Ιωάννης Φώτος: Α' Υπεύθυνος Νεολογίας.

Σε σχετική ανακοίνωση του Δ.Σ. τονίζεται: Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο έχει την θέληση, αλλά και την υποχρέωση να συνεχίσει το σημαντικό έργο της Αδελφότητας τιμώντας τις παρα-

καταθήκες προηγούμενων διοικήσεων από το 1978 μέχρι σήμερα. Η Αδελφότητα αγκαλιάζει τους απανταχού Πηγιώτες και τους καλεί να βοηθήσουν ο καθένας με τον τρόπο του το έργο της. Ό,τι κάνουμε είναι για το καλό του τόπου μας. Αυτού του τόπου που οι προπάτορές μας, μάς παρέδωσαν στην διαδικασία αέναης διαδοχής και εμείς να τον αφήσουμε στα παιδιά μας ακέραιο.

Ιστορικά και Παραδοσιακά Ανάλεκτα

Τα κάλαντα του Λαζάρου και το μοιρολόι της Παναγιάς

του Γιάννη Ν. Καραμούλα

Το τελευταίο Σάββατο της Μεγάλης Σαρακοστής η εκκλησία μας γιορτάζει την Ανάσταση του Λαζάρου, μια γιορτή ιδιαίτερα αγαπητή στον ελληνικό λαό και από τις μεγαλύτερες της εκκλησίας μας. Θεωρείται το προίμιο της Μεγάλης Εβδομάδας, όπου ο θάνατος νικείται από τη ζωή και συνδέεται μυστηριωδώς με την Ανάσταση του Χριστού, μιας και αποτελεί έμπρακτη προφητεία της, αφού ο Λάζαρος παρουσιάζεται στο κατάφυτο της Μεγάλης Εβδομάδας αναστημένος και προάγγελος της νίκης του Χριστού επί του θανάτου. Μαζί με την Κυριακή των Βαΐων συνθέτουν ένα σύνταμο χαρούμενο προλούδιο των γεμάτων πόνο ημερών που ακολουθούν, τις οποίες ο λαός τις έχει περιβάλλει με όμορφα έθιμα, εκ των οποίων ένα από τα πιο διαδεδομένα είναι τα κάλαντα του Λαζάρου. Πρόκειται για ένα στιχούργημα που εξιστορεί την έλευση του Χριστού από τη Γαλιλαία, όπου βρισκόταν, στη Βηθανιά, μετά από πρόσκληση της Μάρθας και της Μαρίας, οι οποίες ήταν αδερφές του φίλου του Λαζάρου. Αυτός είχε ασθενήσει βαριά και πέθανε και ήταν ήδη θαμμένος τρεις ημέρες. Ο Χριστός, που έφτασε την τέταρτη ημέρα, αφού προσευχήθηκε και φοβήθηκε τον Άδη, τον ανέστησε κι έτσι με το θαύμα και την έγερση του Λαζάρου επιβεβαίωσε τη νίκη της ζωής επί του θανάτου και ταυτόχρονα προανήγγειλε και τη δική του Ανάσταση, ενώ παράλληλα η τριήμερη ταφή του Λαζάρου γίνεται αφορμή για να πληροφηρθούμε τις συνθήκες που βίωσε αυτός στον Άδη.

Ο ρυθμός του τραγουδιού έχει χαρούμενο χαρακτήρα (σε αντίθεση με αυτόν της Μεγάλης Παρασκευής, που είναι θρηνητικός) και τελειώνει με ευχαιτικούς και επαινετικούς στίχους για το σπίτι και τον νοικοκύρη, όπως συνθίζεται σε όλα τα κάλαντα.

Θυμάμαι ότι την ημέρα αυτή, που φορούσαμε απαιτητάς τα "καλά" μας, σχηματίζαμε ομάδες, κυρίως ηλικιακά και σύμφωνα με τον καταμερισμό στις τάξεις του σχολείου ή με βάση τις γειτονίες (μαχαλάδες), που αποτελούνταν από 2-3 παιδιά, τα "Λαζαρούδια", γυρίζαμε στα σπίτια του χωριού και τραγουδούσαμε τα ειδικά κάλαντα, τα "Λαζαρικά", που εξιστορούσαν την "εκ νεκρών έγερση" του Λαζάρου και έδιναν ιδιαίτερο τόνο στις μικρές κοινωνίες. Στα περισσότερα μέρη της Ελλάδας τον "Λάζαρο" τραγουδούσαν αποκλειστικά μόνο μικρά κορίτσια, οι "Λαζαρίνες", όμως, στην περιοχή των Τζουμέρκων κυρίως τα αγόρια ήταν αυτά που αναλάμβαναν αυτόν τον

Το στολισμένο καλάθι του "Λαζάρου" που συναντήθηκαν και συντραγουδούσαν τον "Λάζαρο", μπροστά από το Δημοτικό Σχολείο Σκιαδάδων Άρτας, την ώρα που ο φωτογραφικός φακός κατέγραψε τη συνύπαρξή τους. Προτίμησαν τις Σκιαδάδες, γιατί εκεί πήγαιναν στο σχολείο, μιας και κατάγονταν από τη Ρουπακιά, και επειδή εκεί θα έβρισκαν λιγότερες "ανταγωνιστές" σε σχέση με την Κυψέλη. Πρόκειται για τους: Γεώργιο Ι. Κραμπή, Ηλία Δ. Κραμπή, Γεώργιο Π. Αλπογιάννη και Ανδρέα Ι. Κραμπή. Οι δύο μεσαίοι αποτελούσαν το ένα ζευγάρι και οι ακραίοι το άλλο. Μπροστά τους διακρίνονται τα 2 στολισμένα καλάθια, ενώ ένας από κάθε ομάδα κρατάει το σκόπ', ένα καλαίσθητο αυτοσχέδιο ξύλινο μπατούνη για προστασία. (Από το φωτογραφικό αρχείο του Γεωργίου Αλπογιάννη)

ρόλο και γίνονταν οι καλαντιστές της ημέρας. Τελειώνοντας το τραγούδι μας παίρναμε ως φιλοδώρημα αυγά, που τα τοποθετούσαμε σ' ένα καλάθι στολισμένο με όλων των ειδών τα αγριολούλουδα της εποχής, τα οποία μαζεύαμε την προηγούμενη ημέρα, όταν μετά τη λήξη των μαθημάτων ξεκυνώμασταν στους ανθοσπόρους αγρούς. Δέναμε χερίες - χερίες τ' αγριολούλουδα με τα οποία στολιζαμε περίτεχνα το καλάθι μας και στη συνέχεια το τοποθετούσαμε σε δροσερό μέρος για να μην μαραθούν τα λουλούδια και να είναι φρέσκα την αυγή της επόμενης ημέρας, που θα ξεκινούσαμε την περιδιάβαση του χωριού για να τραγουδήσουμε τον "Λάζαρο". Κάποιοι νοικοκυραίοι μπορεί να μας έδιναν αντί για αυγά ελάχιστα χρήματα (όσοι είχαν, αν είχαν), κοκόνισες (καρύδια), φρούτα, καμιά καραμέλα ή άλλα φαγώσιμα. Υπήρχαν, όμως, και κάποιοι, ελάχιστοι, που δεν έδιναν τίποτε κι έτσι επικράτησε να λέγεται η φράση για τους ταιγκούνδες: "Ποτέ του αυγό δεν έδωσε, ούτε τ' αγίο Λαζάρου!".

Τα κάλαντα του Λαζάρου εμφανίζονται σε διάφορες παραλλαγές, από τόπο σε τόπο ή και στον ίδιο τόπο ακόμη. Εδώ, με στόχο να κρατήσουμε ζωντανά και αναλλοίωτα τα παλιά μας έθιμα, θα ανασύρουμε από τη μνήμη μας τους στίχους, τους οποίους σχεδόν όλοι στα παιδικά μας χρόνια είχαμε τη χαρά να τους τραγουδήσουμε και θα καταγράψουμε παρακάτω την παραλλαγή που ακουγόταν στο χωριό μας, την Κυψέλη Άρτας:

Σήμεραν έρχεται ο Χριστός, ο επουράνιος θεός εν τη πόλει Βηθανία Μάρθα κλαίει και Μαρία. Λάζαρο τον αδερφό τους τον γλυκύ και καρδιακό τους τρεις ημέρες τον θρηνούσαν και τον εμοιριολογούσαν. Την ημέρα την τετάρτη κίνησε ο Χριστός για να 'ρθει. Τότε η Μάρθα και η Μαρία, τότε όλη η Βηθανία μαθηταί και Αποστόλοι τότε εκεί βρεθήκαν όλοι. Αν εδώ ήσουν, Χριστέ μου, δεν θα πέθαινε ο αδερφός μου. Μα και τώρα 'γω πιστεύω και καλύτερα πέξερω ότι δύνασ' αν θηλήσεις και νεκρούς να αναστήσεις! Τότε ο Χριστός δακρύζει και τον Άδη φοβερίζει: Άδη Τάρταρε και χάρε, Λάζαρέ μου θα σε πάρω, δεύρο έξω Λάζαρέ μου φίλε και αγαπητέ μου. Λάζαρος απελευτρώθη, ανεστήθη κι εσπώθη, Λάζαρος σαβανωμένος και με το κερί ζωμένος. Τότε η Μάρθα και η Μαρία, τότε όλη η Βηθανία "Δόξα τω θεώ" φωνάζουν και τον Λάζαρο εξετάζουν: Πες μας, Λάζαρε, τι είδες εις τον Άδη που επήγες; Είδα φόβους, είδα τρόμους, είδα βάσανα και πόνο. Δώστε μου λίγο νεράκι να ξεπλύνω το φαρμάκι της καρδιάς, των χειλέων και μη με ρωτάτε πλέον.

"Ο Χριστός φέρων τον Σταυρόν", Δομνίκος Θεοτοκόπουλος, 1580, Μητροπολιτικό Μουσείο Τέχνης, Νέα Υόρκη. Πηγή: el.wikipedia.org

Του χρόνου πάλι να 'ρθουμε με υγεία να σας βρούμε, στο σπύσας χαρούμενοι τον "Λάζαρο" να πούμε. Σε τούτο τ' αρχοντόσπιτο πέτρα να μη ράϊσει κι ο νοικοκύρης του σπιτιού χίλια χρόνια να ζήσει. Χρόνια Πολλά!

Εικόνες της παιδικής μου ηλικίας από τις "μουνητές" ημέρες της Μεγάλης Εβδομάδας και ιδιαίτερα της Μεγάλης Παρασκευής, που τα "δρώμενά" της με μάγευσαν, είναι ανεξίτηλα χαραγμένες στη μνήμη μου. Η Μεγάλη Παρασκευή, η πιο έντονη συναισθηματική ημέρα του χρόνου, γεμάτη μεγαλείο και λύπη, είναι η ημέρα του απόλυτου πένθους, με την κορύφωση του θεϊκού Δράματος, η ημέρα που ανταμώνουν η χαρμολύπη, το συναίσθημα και οι μνήμες, η ημέρα που αναβιώνουν εικόνες και θραύσματα εικόνων, ζωντανές θύμψεις των παιδικών μας χρόνων.

Τα κορίτσια από νωρίς έτρεχαν στις γειτονιές και μάζευσαν αναιξίτικα λουλούδια για να στολίσουν τον Επιτάφιο, όσο πιο όμορφα γίνεται. Λουλούδια ταπεινά από τους κήπους και μοσκοβολητά.

Ο πένθιμος ήχος της καμπάνας, κόμπος στον λαιμό, διαπερνούσε τις ψυχές όλων και το απομεινόμενο προσκαλούσε τους πιστούς στην εκκλησία για την κατασκευαστική λειτουργία της Αποκαθλήωσης. Έδινε τον δραματικό τόνο της ημέρας, σκόρπιζε τη μελαγχολία του και διασκέδαν στο θλιμμένο, αλλά και όμορφο σκηνικό, με τα ξεχωριστά χρώματα και αρώματα του Απριλίου.

Το βράδυ τα "γλυκά" εγκώμια του Επιταφίου με τους ύμνους, που μεταφέρουν κατασκευαστικά την αναπαράσταση του Θεϊκού Δράματος και στα οποία δεσπόζει η θνητότητα και η αθανασία, η λύπη και η χαρά, ο πόνος του Σταυρού, αλλά και ο θρίαμβος της Ανάστασης στόχευαν απευθείας στην ψυχή μας.

Και μετά η περιφορά του Επιταφίου, όπου η μρωδιά απ' το κερί και το θυμίαμα έσμιγε με τα έντονα αρώματα της πασχαλιάς και της βιολέτας. Μπροστά ο Επιτάφιος πλάι ο παπάς και πίσω όλο το χωριό με αναμμένα κεριά. Μια απόκοσμη πένθιμη πομπή, όπου όλοι μαζί και ο καθένας ξεχωριστά, βιώνει τον δικό του "Γολγοθά", θρηνεί τις δικές του "απώλειες", κλαίει βουβά τους δικούς του απόντες, ζει τον δικό του "Επιτάφιο"... Αδύνατον να φύγουν από τη μνήμη όλα αυτά!

Όμως, "...η Σταύρωση είναι ο μόνος δρόμος της Ανάστασης. Άλλω δεν έχει.", σύμφωνα με τον Νίκο Καζαντζάκη.

Θυμάμαι ότι το πρωί της ημέρας αυτής ομάδες παιδιών γυρνούσαμε από σπίτι σε σπίτι και τραγουδούσαμε

το μοιρολόι "Σήμερα μαύρος ουρανός", γνωστό και ως "μοιρολόι της Παναγιάς", το οποίο είναι ένα μωσαϊκό οδύνης, πένθους, πόνου, συγκίνησης και προσμονής, που εξιστορεί τα Πάθη του Χριστού και έχει θρηνητικό και κατασκευαστικό χαρακτήρα. Πρόκειται για ένα μακροσκελέστατο ποίημα λόγιας προέλευσης, αλλά εντυπωσιακά πλατιάς λαϊκής αποδοχής, ευρύτατα διαδεδομένο σ' όλην την ελληνική χώρα, το οποίο αποτελεί ένα ανθρωποκεντρικό αφηγηματικό θρήνο για τη μαρτυρική πορεία του θεοανθρώπου προς τον σταυρικό θάνατό του, που αποδίδεται με μια μοναδική ευαισθησία και περιγράφει παράλληλα τον πονεμένο συναισθηματικό κόσμο και την άφρατη θλίψη της τραγικής του μητέρας, της Παναγιάς, για την άδικη σταύρωση του Μονογενή της.

Όλοι μάς άκουγαν με προσοχή και με τη θλίψη ζωγραφισμένη στο πρόσωπό τους, στο οποίο μάλιστα αρκετές φορές κυλούσαν δάκρυα, γιατί, εκτός του ότι θρηνούσαν για τα Πάθη του θεοανθρώπου, ο καθένας ακούγοντας τον πένθιμο σκόπο του μοιρολογίου, ύφαινε και το δικό του προσωπικό "δράμα" ή θρηνούσε τα αγαπημένα πρόσωπα που "έφυγαν".

Στο τέλος, αφού είχαμε περιδιαβεί σχεδόν τα περισσότερα σπίτια του χωριού, μοιραζόμασταν δίκαια τις δεκάρες, τις δραχμές και στην καλύτερη περίπτωση κανένα τάλιρο ή δεκάρικο, γιατί οι άνθρωποι τότε ήταν φτωχοί και τα χρήματα που διέθεταν ήταν ελάχιστα. Αρκετοί μας έδιναν κοκόνισες (καρύδια) ή κουλούρια.

Το μοιρολόι, το οποίο κάποιοι θεωρούν ότι είναι τα θρηνητικά κάλαντα της Μεγάλης Παρασκευής, όπως το λέγαμε τότε στο χωριό μας, είχε σχεδόν τους ίδιους στίχους, μ' αυτούς που επικρατούσαν σ' ολόκληρη την Ελλάδα και ξεκινούσε έτσι:

Σήμερα μαύρος ουρανός, σήμερα μαύρη μέρα σήμερα όλοι θλίβονται και τα βουνά λυπούνται, σήμερα έβαλαν βουλή οι άνομοι Εβραίοι, οι άνομοι και το σκυλιά και οι τρισκαταραμένοι, για να σταυρώσουν τον Χριστό, των πάντων Βασιλέα...

Τα τελευταία χρόνια τόσο ο "Λάζαρος", όσο και το μοιρολόι της Παναγιάς, ακούγονται ελάχιστα ή καθόλου στον γενέθλιο τόπο, γιατί τα παιδιά του "γερασμένου" μας χωριού μετριούνται στα δάκτυλα του ενός χεριού! Για μας τους μεγαλύτερους, όμως, που ζήσαμε τα νεανικά μας χρόνια την εποχή που το χωριό μας έσφυζε από ζωή και ο παιδικός πληθυσμός γέμιζε τα σοκάκια και πλημμύριζε με παιδικά τιτίβιασμα τον αέρα, η νοσταλγία χτυπάει δυνατά την πόρτα της ψυχής μας, ζωντανεύουν οι μνήμες, γινώμαστε πάλι παιδιά και ζούμε με ξεχωριστό και ιδιαίτερο τρόπο τις δύο αυτές ημέρες...

Μαθητές από τους Χουλιαράδες φέρνουν τα "Λαζαρικά" κάλαντα. Ο ένας κρατάει καλάθι για τ' αυγά που θα του προσφέρουν στα σπίτια κι ο άλλος τους "Κύπρους" που πχούν δυνατά, όση ώρα ψάλλουν τα κάλαντα. Χουλιαράδες, Ιωάννινα, 1959. Φωτογραφικό Αρχείο Κέντρου Ερείνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών.

Οι ακρίτες, οι στυλοβάτες της Ηπείρου

Η **Κεραμίτσα Θεσπρωτίας** είναι ένα ορεινό χωριό του δήμου Φιλιατών του νομού Θεσπρωτίας, της περιφέρειας Ηπείρου. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της απογραφής πληθυσμού του 2011, στον οικισμό κατοικούν 149 άτομα.

Είναι κτισμένη σε υψόμετρο 580 μέτρων στις πλαγιές της ομώνυμης κορυφής σε απόσταση 20 περίπου χιλιομέτρων βορειοανατολικά από τις Φιλιάτες που αποτελούν την πρωτεύουσα του δήμου.

Ένα ακριτικό χωριό που οι μόνιμοι κάτοικοι χειμώνα – καλοκαίρι «φυλάνε θερμοπύλες». Η εσωτερική και η εξωτερική μετανάστευση «έκαναν για τα καλά τη δουλειά τους».

Γενικός ο κανόνας: Η αλήθεια πλέον είναι πως και οι λιγαστοί κάτοικοι, ηλικιωμένοι κυρίως, που έχουν απομείνει στα χωριά, τελικά αναγκάζονται να φύγουν για τις πόλεις και να μείνουν στα παιδιά τους.

Τα σπίτια «σφραγίζονται» και μένουν κλειστά για μεγάλο διάστημα. Ακόμη και το καλοκαίρι, μπορεί κάποιος απόδημος να έχουν επιστρέψει (για λίγο), όμως τα περισσότερα σπίτια παραμένουν κλειστά και «σε πολλούς δρόμους χωριών, θεωρείται εϊδηση, εάν περάσει κάποιος με τα πόδια ή με το αυτοκίνητο!»

Υπάρχουν όμως και οι Ακρίτες που φυλάνε, που στοιχειώνουν αληθινά τα χωριά, χειμώνα-καλοκαίρι.

Οι φωτογραφίες είναι του **Αλέξη Τσέκα**

Η κυρά – Γιαννούλα της πλατείας Κεραμίτσας

Εκεί ψηλά, στα πόδια της Βελούνας και σε υψόμετρο 600μ. υπάρχει μια όμορφη πλατεία. Στο χωριό, την Κεραμίτσα. Με τα νερά τα κρύα και τα ψηλά ωραία πλατάνια.

Πλακόστρωτη, περιτριγυρισμένη από παρτέρια και γλάστρες με ωραία λουλούδια. Με πέτρινα κτίρια πλαισιωμένα, όπως το σχολείο, την εκκλησία, ξενώνα, σπίτια και ένα καλαίσθητο, επίσης πετρόκτιστο, πάνω από έναν αιώνα και άριστα σχεδιασμένο, καμπαναριό.

Σ' αυτό το υπέροχο σκηνικό λειτουργούν ένα παραδοσιακό καφενείο «του Κοψιά» εδώ και εβδομήντα χρόνια καθώς και μια ταβέρνα καταπληκτική, εδώ και είκοσι χρόνια το «Ζοβόρι». Βέβαια έχουμε κι άλλες δύο ωραίες ταβέρνες. Της «Γκέλωσ» στην άκρη του χωριού και το «Πηγάδι» στη βρύση του χωριού που λειτουργεί μόνο καλοκαίρι.

Απλώνουν τα τραπέζια τους κάτω από τα δασιά πλατάνια για να δεχτούν ντόπιους και περαστικούς όμορφα να περάσουν. Είναι δε πάνω στο δρόμο που ενώνει το Φιλιάτι με τα Γιάννενα. Φιλιάτι – Κεραμίτσα, Βροσσία – Γιάννενα. Τον ένα από τους τρεις δρόμους που συνδέουν την Θεσπρωτία με την πρωτεύουσα της Ηπείρου. Ο άλλος είναι Ηγουμενίτσα, Μενίνα, Βροσσία, Γιάννενα. Κι ύστερα ήλθε η Εγνατία.

Εκεί λοιπόν σ' αυτή την πλατεία που ξεχνάς να φύγεις όταν αποφασίσεις να καθίσεις, υπάρχει, ζει και κυκλοφορεί ανάμεσά μας η κυρά Γιαννούλα (Μούτσιου). Ψυχή της ταβέρνας και κινητήρια δύναμη. Μια γραφική ενδιαφέρουσα φιγούρα, μια ξεχωριστή προσωπικότητα και ένας ανεπανόλητος χαρακτήρας. Χρόνια τώρα προσφέρει τις υπηρεσίες της, είτε ως αφεντικό, είτε ως μαγειρίσσα άριστη αλλά και σερβιτόρα όταν χρειαστεί. Ακούραστη και σε καθημερινή βάση από τις έξι το πρωί μέχρι αργά τη νύχτα δίνει το παρόν στο μαγαζί και στην πλατεία επίσης, στο «μυσοχώρι» δηλαδή.

Μ' ένα χαμόγελο φαρδύ, ανεπιτήδευτο και απλόχερα δοσμένο τόσο σε χωριανούς όσο και σε περαστικούς. Έλληνες και ξένους, είναι στη διάθεση όλων. Δεν είναι κοριτσόπουλο, δεν είναι νεαρή, είναι στην τρίτη ηλικία. Και τι μ' αυτό. Αφού μπορεί, αφού είναι ικανή, αφού διαθέτει δύναμη πολλή και αντοχή μεγάλη σωματική και ψυχική.

Είναι έξυπνη και ευγενική. Περνά

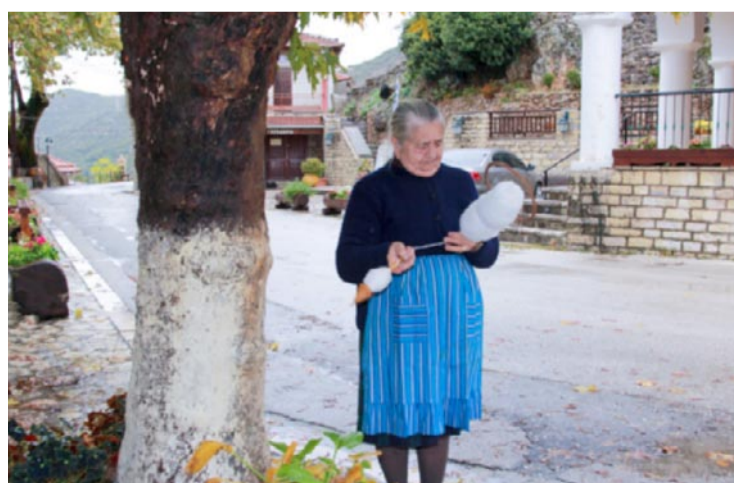
Ο **Νίκος Τσέκας** μαζί με την κυρά **Γιαννούλα**

Η κυρά **Γιαννούλα**, στο καθήκον της

Ο **Νίκος Χρ. Τσέκας** με την κυρά **Γιαννούλα** στην πλατεία του χωριού τους, την **Κεραμίτσα**

αράλληλα με το μαγαζί και το γνέσιμο

σ' όλα τα τραπέζια των πελατών, κάνει διάλογο μαζί τους δίνοντας πληροφορίες στους επισκέπτες για το χωριό μας, παίρνοντας κι από εκείνους αρκετές. Μιλά δυνατά και καθαρά με πλούσιο

λεξιλόγιο και το παραδοσιακό χρώμα της φωνής της, διανθισμένο επίσης, με σπάνιες λέξεις που έχουν ξεχαστεί στο πέρασμα του χρόνου.

Αληθινή κι αλέγκρα, στα μάτια σε

κοιτάει και σε μαγεύει επίσης.

Το ίδιο συμπεριφέρεται και με τους ξένους περαστικούς τουρίστες. Μιλά στα αγγλικά μαζί τους με την ίδια προθυμία καθ' όσον στα νιάτα της είχε εργαστεί στην Αυστραλία για κάμποσα χρόνια. Αποζητούν την παρέα της και φωτογραφίζονται μαζί της. Στα μαύρα ντυμένη τα τελευταία χρόνια (μόνιμη περιβολή), με άσπρη ποδιά πάντα κρεμασμένη στο λαιμό της είναι η κυρά – Γιαννούλα της πλατείας, η μόνιμη, σταθερή και καθημερινή παρουσία της πλατείας. Φροντίζει την καθαριότητα της (πλατεία), ποτίζει τα λουλούδια, κρατά κλειδιά της εκκλησίας για τους προσκυνητές, μοιράζει την αλληλογραφία που της εμπιστεύεται ο ταχυδρόμος και ότι άλλο της σταλεί. Π.χ. φάρμακα κ.λπ.

Έχει όμως η κυρά – Γιαννούλα και άλλες χάρες. Κατέχει πολύ καλά τη παλιότερη και νεότερη ιστορία του χωριού. Έχει τεράστιο μνημονικό. Γνωρίζει το ανθρώπινο δυναμικό του χωριού παλιό και νέο. Ονοματολογία και συγγένειες. Θυμάται γεγονότα, χρονολογίες, έζησε στο πετσί της τρεις πολέμους, έχοντας στο μυαλό της ένα σκληρό δίσκο, ένα αρχείο, προσφέροντας τις γνώσεις της σ' όποιον της ζητήσει κάτι.

Επιπλέον συνεργάζεται πρόθυμα με τον πολιτιστικό σύλλογο του χωριού. Γιατί; Γιατί γνωρίζει τους παραδοσιακούς χορούς, γιατί ξέρει και τραγουδά παραδοσιακά, γιατί διαθέτει δικιά της αυθεντική παραδοσιακή στολή και όταν την καλούν τρέχει. Γνωρίζει να πλέκει, να κεντά, να υφαίνει, να φτιάχνει εδέσματα και λιχουδιές που κάποτε υπήρχαν σ' όλα τα σπίτια είτε από έθιμο είτε από ανάγκη. Όλα αυτά τα παρουσιάζει και τα επιδεικνύει όταν ο σύλλογος οργανώνει ημερίδες και ανάλογες εκδηλώσεις. Απαγγέλει ποιήματα από στίθους και συμμετέχει σε θεατρικά δρώμενα. Πριν κλείσω αυτό

το αφιέρωμα στη γειτόνισσά μου στην πλατεία, να πω κάτι ακόμα. Εδώ και αρκετά χρόνια επικαιρωνεί τηλεφωνικά με τους χωριανούς μας μετανάστες στην Αυστραλία, που είναι αρκετοί. Δίνει και παίρνει πληροφορίες που τις έχουμε ανάγκη όλοι μας, σχεδόν 2 – 3 φορές την εβδομάδα είναι ο συνδετικός κρίκος και η φωνή του χωριού μαζί τους. Έχει δε ένα πλούσιο τηλεφωνικό αρχείο χρήσιμο και διαθέσιμο σ' όλους, ντόπιων και ξενιτεμένων.

Την ευχαριστούμε για όλα.

Να είσαι πάντα καλά κυρά – Γιαννούλα.

ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΤΣΕΚΑΣ

Ο **Νίκος Χρ. Τσέκας** γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Κεραμίτσα Θεσπρωτίας. Τελείωσε το Γυμνάσιο στο Φιλιάτι. Είναι δάσκαλος και πρωτοδιόριστς στην Κέρκυρα.

Στη συνέχεια αποσπάστηκε στα ελληνικά σχολεία του Δυτικού Βερολίνου. Επιστρέφει στην Ελλάδα και μετατίθεται στην Αθήνα σε πολυδύναμο σχολείο ως δάσκαλος και Διευθυντής τους. Παράλληλα δραστηριοποιείται στον συνδικαλισμό και στην τοπική αυτοδιοίκηση, ως Δημοτικός Σύμβουλος στο Ίλιον Αττικής.

Συνταξιούχος πλέον φεύγει για 10 χρόνια στην Κεραμίτσα και στο Φιλιάτι. Ασχολείται ξανά με τα Δημοτικά και εκλέγεται για 8 χρόνια και υπηρετεί το Δήμο Φιλιατών ως Δημοτικός Σύμβουλος και Αντιδήμαρχος. Συγχρόνως αρθρογραφεί στον τοπικό τύπο και σε περιοδικά.

Στον πολιτισμό, στον πολιτιστικό σύλλογο του χωριού και στον θεατρικό Όμιλο Φιλιατών, ΘΕΟΦΙΛ, είναι οι επιπλέον ενασχολήσεις του. Συνέγραψε ένα βιβλίο με τον τίτλο «Κεραμίτσα Θεσπρωτίας» και το δένειμε δωρεάν σε χωριανούς και φίλους.